

VEN ZA ZDRAVJE 3

Zelene površine za aktivni življenjski slog, zdrava mesta in občine

Usmeritve za izboljšanje stanja na področju zelenih površin v občinah Turnišče, Dobrovnik, Kobilje Končno gradivo Svetovalnice 2

Naročnik: Ministrstvo za zdravje

Izvajalec: Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Usmeritve za izboljšanje stanja na področju zelenih površin v občinah Turnišče, Dobrovnik, Kobilje

Avtorji: mag. Ina Šuklje Erjavec, Jana Kozamernik, Nina Goršič, dr. Mojca Balant, Rok Brišnik, vsi z UIRS

Udeleženci svetovalnic s strani občin:

- občina Turnišče: Boštjan Horvat, direktor UO; Jasmina Denša; Marija Kreslin Štefanec;
- občina Dobrovnik: Ester Povše, tajnik občine; Boštjan Slepec, Marjan Kardinar, župan občine Dobrovnik; predstavnica turizma
- Občina Kobilje: Sabina Forstnerič, direktorica UO; Pavel Horvat, podžupan; Sandra Ferencek Barbarič;
- SOU Lendava, Dobrovnik in Kobilje: Robert Recek, občinski urbanist

Udeleženci svetovalnic s strani partnerjev konzorcija Ven za zdravje 3:

- Inštitut za zdravje in okolje: Tomaž Gorenc;
- NIJZ, Koordinacija mreže zdravih mest Slovenije: dr. Zlatko Zimet;
- Skupnost občin Slovenije: Ana Plavčak
- Zavod ODTIZ, Mija Pungersič

2

Naslov programa: Ven za zdravje 3 – Zelene površine za aktivni življenjski slog, zdrava mesta in občine

Trajanje programa: 11/2022 – 10/2025

Naročnik: [Ministrstvo za zdravje](#)

Sofinanciranje programov varovanja in krepitve zdravja do leta 2025, področje A: Zdrava in uravnotežena prehrana in telesna dejavnost za zdravje (razpis Ministrstva za zdravje, 2022)

Skrbnik pogodbe s strani naročnika: Breda Kraj

Izvajalec programa: Urbanistični inštitut Republike Slovenije (Ina Šuklje Erjavec (nosilka programa), Jana Kozamernik, Nina Goršič, Mojca Balant, Rok Brišnik.

Partnerji pri programu: Inštitut za zdravje in okolje (Tomaž Gorenc, Nuša Vezonik); Skupnost občin Slovenije (Ana Plavčak); Nacionalna koordinacija zdravih mest/NIJZ (Zlatko Zimet); Zavod za izobraževanje in inkluzijo ODTIZ (Mija Pungersič)

Izdajatelj: Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Direktor: dr. Igor Bizjak

Ljubljana, maj 2025

Fotografije na naslovnici: mag Ina Šuklje Erjavec, Jana Kozamernik

KAZALO

Uvod.....	5
1 Pomembne značilnosti - predstavitev sodelujočih občin	8
1.1 Izhodišča	8
1.2 Skupne značilnosti občin.....	8
1.3 Posebnosti in pričakovanja občin.....	10
1.3.1 Občina Turnišče	10
1.3.2 Občina Dobrovnik.....	11
1.3.3 Občina Kobilje	12
2 Splošne ugotovitve in smernice za izboljšanja stanja	13
2.1 Skupne – splošne smernice	13
2.1.1. Uporaba opuščениh gramoznic	13
2.1.2. Krepitev vsebin obstoječih ZP ob centralnih programih (vaški dom, gasilsko društvo, šola)....	14
2.1.3. Krepitev vsebin ZP ob nogometnih igriščih	14
2.1.4 So-raba obstoječih poljskih poti	14
2.1.5 Vodotoki v naseljih.....	14
2.1.6 Državne ceste skozi naselja	14
2.1.6 Dostopnost za invalide.....	14
2.1.7 Sodelovanje na razpisih	14
3 Smernice in priporočila za posamezne občine	16
3.1 Občina Turnišče.....	16
1 Gramoznica Magdičove jame	16
Smernice in priporočila za prenovo širšega območja Magdičove jame:.....	17
2 Šolsko športno igrišče	18
Smernice in priporočila za prenovo širšega območja šolskega športnega igrišča/osrednjih javnih zelenih površin naselja:.....	18
Smernice in priporočila za prenovo šolskega športnega igrišča:	19
3 Polanščekova domačija	20
Smernice in priporočila za prenovo širšega območja Polanščekove domačije:	21
4 Vidiki dostopnosti ZP na območju občine Turnišče	22
Smernice in priporočila za izboljšanje dostopnosti ZP na območju občine Turnišče:.....	22
3.2 Občina Dobrovnik	24
1 Izboljšanje ureditve dostopne poti od Dobrovnika do Bukovniškega Jezera.....	25

Smernice in priporočila za izboljšanje ureditve dostopne poti od Dobrovnika do Bukovniškega Jezera:	26
2 Zeleno srce naselja Dobrovnik	27
Smernice in priporočila za prenovo zelenega srca naselja Dobrovnik:	27
3 Vidiki dostopnosti ZP na območju občine Dobrovnik	29
Smernice in priporočila za izboljšanje dostopnosti ZP na območju občine Dobrovnik:	29
3.3 Občina Kobilje	32
1 Urejeni habitat – renaturacija opuščene območja.....	33
Smernice in priporočila za prenovo urejenega habitata:.....	33
2 Športno-medgeneracijski center	34
Smernice in priporočila za prenovo športno-medgeneracijskega centra	35
3 Park ob gramoznici	36
Smernice in priporočila za prenovo parka ob gramoznici:.....	36
4 Vidiki dostopnosti v občini Kobilje	37
Smernice in priporočila za izboljšanja dostopnosti območja občine Kobilje	38

Uvod

Gradivo je rezultat Svetovalnice 2, izvedene v okviru programa Ven za zdravje 3, ki ga so-financira Ministrstvo za zdravje kot del prizadevanj »Dober tek, Slovenija! (<https://venzazdravje.uirs.si/sl-si/>). Osnovni namen svetovalnic je neposredna strokovna podpora občinam za opredeljevanje problemov in izzivov s katerimi se srečujejo pri načrtovanju odprtega prostora, še posebno javnih zelenih površin, za spodbujanje redne telesne dejavnosti (TD) in aktivnega življenjski sloga za zdravje.

V vseh svetovalnicah programa Ven za zdravje 3 se kot prednostno obravnava **območja z značajem ZP**, ki so **javno** in tudi brezplačno **dostopna** ter **enakovredno uporabna za vse** ljudi, **tudi za invalide**. Obravnavajo predvsem vsebine, ki se nanašajo na

- vidike dostopnosti do ZP za pešca (in kolesarja),
- vidike vsakodnevne uporabnosti ZP za prebivalce, torej tiste ZP, ki so dovolj blizu bivališč in sicer največ 5 minut ali v primeru obsežnejših večnamenskih ZP največ 15 minut hoje,
- vidike uporabnost in kakovost ZP za TD / aktivni življenjski slog,
- vidike ZP s stališča koristi za javno zdravje in kakovost bivanja;

Pri presoji stanja in oblikovanju ukrepov za izboljšanje, se kot izhodišče upoštevalo **3 oblike TD** in sicer:

- prostorsko zgoščene TD, ki se izvajajo v določenem, konkretnem prostoru
- daljinske TD, ki se izvajajo kot premagovanje določenih razdalj (hoja, tek, kolesarjenje...)
- TD kot del aktivne mobilnosti

ter **8 načel kakovosti ZP za TD programa Ven za zdravje:**

1. Zagotovitev ustrezne preskrbljenosti – dovolj za vse, enakovredno za vse, možnost izbire načina TD.
2. Javna, kakovostna in univerzalna dostopnost – zmanjšanje neenakosti.
3. Uravnotežena razmestitev, povezanost in zveznost ZP – učinkovitost, spodbuda.
4. Ustrezna velikost za zagotavljanje uporabe.
5. Ustrezna ureditev – privlačnost, prepoznavnost prostora za izvajanje TD.
6. Opremljenost za zagotavljanje uporabe.
7. Varnost – objektivna in subjektivna.
8. Ustrezno upravljanje in vzdrževanje.

Metodologija izvedbe svetovalnic je bila predstavljena in potrjena na prvem skupnem srečanju vseh sodelujočih občin, ki je potekalo preko spleta 8. 4. 2024. Občine so na njem predstavile svoje značilnosti, priložnosti in izzive, ki bi jih želele obravnavati v okviru svetovalnic ter sestavo svojih posvetovalnih skupin. Dogovorjeno je bilo, da se vsaka od svetovalnic izvede v obliki treh delavnic z medsektorsko sestavljeno skupino sodelujoče občine, vsebino in fokus vsake svetovalnice posebej pa se zastavi prilagojeno ugotovljenim značilnostim, izzivom in potrebam občine.

Svetovalnica 2 je bila izvedena kot Skupna svetovalnica za 3 manjše sosednje občine: Kobilje, Turnišče in Dobrovnik. Izvedena je bila v obliki več delavnic, ki so potekale v obdobju od novembra 2024 do marca 2025 in izmenjave informacij s člani posvetovalnih skupin občin in sicer:

1. Svetovalnica 2_1

Prva delavnica je potekala 18.11.2024 na občini Turnišče (Ulica Štefana Kovača 73, 9224 Turnišče). Prisotni so bili predstavniki občin Turnišče, Dobrovnik in Kobilje ter člani posvetovalne skupine. V uvodnem delu je bila izvedena predstavitev projekta, občine so podale svoje poglede na to, kaj od projekta pričakujejo. Predstavljene so bile prostorske, programske in druge značilnosti izbranih območij občin ter z njimi povezani izzivi, dileme in vprašanja. Vse tri občine so izrazile željo po idejah in nasvetih za obstoječe in nove zelene površine. Glavni del posvetovalnice je vključeval ogled terena v vseh treh občinah, kjer so si ogledali območja, za katera bi občine potrebovale dodatne strokovne usmeritve. Po ogledu terena je sledila razprava ob kartah, kjer so bile zabeležene ugotovitve in predlogi za nadaljnje ukrepe.

Slika 1: Utrinki iz prve svetovalnice.

2. Svetovalnica 2_2

Druga delavnica je potekala v obliki krajših spletnih delavnic za vsako občino posebej. Za občini Turnišče in Kobilje je bila izvedena 20.1.2025, za občino Dobrovnik pa 21.1.2025. V prvem delu vsake delavnice je bila predstavljena Slovenska mreža zdravih mest, ki z namenom izboljšave zdravja in kakovosti življenja prebivalcev z vključevanjem zdravja v vse vidike prostorskega načrtovanja povezuje sektor zdravja in sektor okolja ter spodbuja prenos dobrih praks med občinami na mednarodnem nivoju. Nato je sledil povzetek prejšnjega srečanja, v nadaljevanju pa so bili predstavljeni strokovni predlogi ukrepov, ki so jih partnerji Ven za zdravje 3 prepoznali kot najbolj relevantne za izboljšanje stanja v obravnavani občini. V

glavnem delu so bile na podlagi podatkov, zbranih na prvi delavnici, strokovnih podlag občine in usmeritev za prostorski razvoj zastavljene ugotovitve glede izbranih območij.

3. Svetovalnica 2_3

Zaključna delavnica skupne svetovalnice je potekala 20.03.2025 na občini Dobrovnik, za vse tri občine hkrati. Delavnice se je poleg članov posvetovalnih skupin občin udeležil tudi župan občine Dobrovnik, ki je tudi predsednik Komisije za kmetijstvo in podeželje Skupnosti občin Slovenije. V svojem nagovoru je župan Marjan Kardinar opozoril na pomen urejenosti naselja ter projektov zelenomodre osi in zasaditve dreves za izboljšanje okolja, predvsem lip, ki imajo dolgo tradicijo v občini Dobrovnik. Poudaril je tudi potrebe po revitalizaciji sadovnjakov, travnikov in vinogradov. V razpravi je še posebno izpostavil problematiko usklajevanja interesov med, za občine značilnim, intenzivnim kmetijstvom in drugimi pomembnimi vidiki razvoja prostora, kot so na primer krepitev ekološkega ravnovesja in biodiverzitete, možnosti so-rabe poljskih poti za rekreacijo in aktivno mobilnost. Poudarjen je bil tako problem (pre)velike sodobne mehanizacije, pomanjkanje ozaveščenosti in pripravljenosti velikih kmetov na pogovore in usklajevanje z občino. S strani občin je bila izpostavljena potreba po sistemskih spremembah, ki bi z nacionalnega (in regionalnega) nivoja javno dobro boljše ščitile pred zasebnimi interesi ter spodbujale k drugačnem razvoju kmetijske krajine. Na delavnici se je razpravljalo tudi o revitalizaciji gramoznic in izboljšanju infrastrukture za športne aktivnosti ter o možnostih medobčinskega sodelovanja pri izvedbi projektov in vsebin v okviru nacionalnih in kohezijskih finančnih shem in razpisov. Razvija se potencial akcijskega načrta na medobčinski ravni.

1 Pomembne značilnosti - predstavitev sodelujočih občin

1.1 Izhodišča

Občine so na delavnicah predstavile lokalne izzive in problematike ter po spletni pošti še dodatno posredovale relevantne podatke in dokumentacijo. Vse informacije so bile kasneje dopolnjene še s pregledom spletnih virov, skupnim terenskim ogledom ter analizo dostopnih prostorskih podatkov. Na podlagi zbranih informacij je bil za vsako občino pripravljen *Zbirnik informacij*, ki je služil kot podlaga za nadaljnjo razpravo in dopolnitve s strani občin ter kot delovno gradivo za svetovalnico.

V nadaljevanju so povzete **strokovne ugotovitve skupnih značilnosti sodelujočih občin**, ki so neposredno povezane s cilji in vsebinami svetovalnic *Ven za zdravje 3*. Poudarek je na **prostorskih in družbenih vidikih**, ki vplivajo na kakovost bivanja, možnosti za šport in rekreacijo ter spodbujanje zdravega življenjskega sloga v lokalnem okolju.

1.2 Skupne značilnosti občin

Občine Turnišče, Dobrovnik in Kobilje se nahajajo v **Prekmurju**, ki je gričevnato - ravninska pokrajina. V ravninskem delu je značilna intenzivna poljedelska raba. Gre za **majhne podeželske občine** s sorazmerno nizkim številom prebivalcev, ki imajo zelo malo lastnih občinskih delavcev in si z drugimi občinami delijo **skupne občinske uprave**. Najpomembnejši vodotok Prekmurja je reka Mura, ki teče vzdolž jugozahodnega roba regije in je skupaj z manjšimi vodotoki, kot so na primer Ledava, Bukovniški potok in Kobiljski potok v obravnavanih občinah, ključnega pomena za hidrološke razmere, biotsko raznovrstnost in rabo prostora. Podnebje v Prekmurju je zmerno celinsko s panonskimi vplivi. Za območje so značilna vroča poletja in mrzle zime, z manj padavinami kot v osrednji Sloveniji. Plodna ravninska območja omogočajo intenzivno kmetijstvo, predvsem pridelavo koruze, pšenice, oljne ogrščice in sladkorne pese. Nižinskega gozda je zelo malo. Na gričevjih poleg gozda, prevladujejo travniki, vinogradi in sadovnjaki. Dve občini (Dobrovnik in Kobilje) sta del krajinskega parka Goričko. Regija ima zgodovinsko močne kulturne in etnične vplive, saj tu poleg Slovencev živijo še Madžari, Romi in manjšinske skupnosti.

S stališča obravnavnih vsebin v svetovalnicah je kot skupne značilnosti smiselno poudariti še predvsem naslednje značilnosti občin Turnišče, Dobrovnik in Kobilje:

- **Majhnost občin in skupne občinske uprave:** so med najmanjšimi slovenskimi občinami, tako po številu prebivalcev kot po površini. Posledično vse tri občine nimajo lastnih velikih upravnih struktur, temveč za več področij svojega delovanja uporabljajo skupne občinske uprave kar omogoča racionalizacijo stroškov in večjo učinkovitost javnih storitev. Prednosti majhnih občinskih uprav se kaže v dobrem osebnem poznavanju prostora in različnih področij razvoja občine ter bolj neposrednem medsebojnem povezovanju in usklajevanju zaposlenih, ovire pa so v njihovi strokovni raznolikosti in časovnih kapacitetah. Zaradi tega, so bile tudi posvetovalne skupine občin nekoliko manjše kot v primeru drugih svetovalnic.
- **Sosednja lega:** občine ležijo v osrednjem in jugovzhodnem delu Prekmurja ter mejijo druga na drugo. To omogoča in spodbuja medobčinsko sodelovanje, predvsem na področjih skupne občinske uprave z drugimi občinami, gospodarskih dejavnosti in turističnega razvoja. Občine

že sodelujejo pri infrastrukturnih projektih, varstvu okolja in razvoju trajnostne mobilnosti, zlasti pri vzpostavljanju kolesarskih poti in ohranjanju naravnih virov. Občini Dobrovnik in Kobilje si delita tudi občinskega urbanista.

- **Prevladujoča kmetijska dejavnost:** glavna gospodarska panoga v teh občinah je kmetijstvo, pri čemer prevladuje intenzivno poljedelstvo v ravninskih predelih ter vinogradništvo in sadjarstvo na gričevnatih območjih. Kmetijska dejavnost temelji na sodobni mehanizaciji in specializirani pridelavi poljščin. Velike dimenzije sodobne kmetijske mehanizacije pogosto povzročajo preobremenjenost cest in poti. V okviru svetovalnice se je še posebno izpostavilo probleme poškodovanja poljskih poti, ki sicer predstavljajo tudi pomemben potencial za daljinsko rekreacijo - za kolesarjenje in hojo.
- **Vloga športa in društev v lokalnih skupnostih:** v vseh treh občinah ima šport pomembno vlogo v lokalni skupnosti, pri čemer izstopa **nogomet** kot najbolj priljubljena športna dejavnost. Značilno je, da ima vsaka krajevna skupnost oziroma naselje svoj nogometni klub in nogometno igrišče. Poleg nogometa so razvite tudi druge športno-rekreacijske dejavnosti, še posebno ribolov, strelstvo, lovstvo in kolesarstvo. Nogometna in druga športna igrišča so v občinah središča družabnega in rekreativnega življenja. Pogosto se lokacijsko navezujejo na **vaške (in gasilske) domove**, ob katerih se ureja tudi **javne zelene površine in otroška igrišča**.
- **Gramoznice:** opuščene in še aktivne gramoznice so poseben prostorski element v širšem območju Prekmurja. Novih gramoznic se ne odpira več, opuščene pa so naravno zapolnjene z vodo in so zato postale nova **krajinska značilnost** in vrsta **habitatov** kot tudi nova privlačna območja za različne, pogosto **nezdružljive, dejavnosti**. Tak primer sta na primer uporaba vode za **rekreacijo** in **ribolov**, ki sta težko združljivi zaradi različnih zahtev po kakovosti vode. Še posebno večje vodne površine opuščeni gramoznic so zanimive tudi za **razvoj turizma** (npr. Bukovniško jezero), zato obravnava in razvoj območij gramoznic zahteva celosten in usklajen pristop.
- **Prometna povezanost:** občine so dobro povezane z regijskim in državnim prometnim omrežjem. Skozi naselja potekajo pomembne državne ceste, ki omogočajo hitro povezavo s središči, kot sta Lendava in Murska Sobota, ter z Madžarsko. Prometna infrastruktura omogoča dnevne migracije prebivalstva na delo, v šole in druge storitvene dejavnosti. Hkrati pa državne ceste skozi naselja pomenijo tudi večjo prometno obremenitev naselij in velik problem zagotavljanja kakovostne dostopnosti za pešce in kolesarje.
- **Vodotoki** so reka Ledava, Kobiljski potok, potok Bukovnica in drugi manjši vodotoki. Pomembni so z vidika potenciala za razvoj zelenih površin za telesno dejavnost, predvsem kolesarskih in pohodniških poti ob potokih, pa tudi z vidika ekološkega ravnovesja, uravnavanja mikroklima v naseljih ter zagotavljanja drugih funkcij.
- **Zagotavljanje enakovrednih pogojev dostopnosti za vse ljudi ne glede na oviranosti** je ključnega pomena za izboljšanje kakovosti življenja za prebivalce, zlasti za gibalno ovirane osebe, senzorno ovirane osebe, starejše in druge. Zaradi razpršene poselitve in majhnih središč so v občinah prisotni izzivi pri zagotavljanju varnega peš dostopa brez ovir do zelenih in rekreacijskih površin kot tudi do javnih stavb. Občine si že prizadevajo za odpravo ovir pri dostopih do javnih stavb za rekreacijo in urejanju javne infrastrukture vendar nimajo izdelane celovite strategije s tega področja, ki bi vključevala vse vrste oseb z invalidnostmi.

1.3 Posebnosti in pričakovanja občin

1.3.1 Občina Turnišče

Občina Turnišče, ustanovljena leta 1994, je največja od treh sodelujočih občin, meri približno 24 km² in obsega štiri naselja in štiri krajevne skupnosti: Turnišče, Renkovci, Gomilica in Nedelica. Geografsko leži v osrednjem delu Prekmurja, po severnem robu občine teče reka Ledava. Gre za pretežno podeželsko občino z razvitim sodobnim kmetijstvom. Občina ima tudi nekaj gozdnih površin, predvsem ob robovih večjih kmetijskih območij.

Občina ima številne kulturne znamenitosti, vključno z župnijsko cerkvijo v Turnišču, ki je pomembno romarsko svetišče, ter muzeji, kot sta čevljarški in kupinarski muzej.

V občini živi 3.136 prebivalcev, s povprečno starostjo 45,4 leta. Skupni prirast prebivalstva je -11,5 prebivalcev na 1.000 prebivalcev.

Občina ima **skupno občinsko upravo** z občinami Ljutomer, Beltinci, Črenšovci, Križevci, Odranci, Razkrižje in Veržej. V občini delujejo trije javni zavodi: Osnovna šola Turnišče, Varaš družba za komunalne storitve d.o.o. in krajevna knjižnica Turnišče.

Posebnosti občine so:

- Je **nižinska občina**, z značilno rodovitnimi tlemi, ki omogočajo intenzivno poljedelstvo.
- Ima **pomembno prometno lego** ob avtocesti A5, ki omogoča dobro dostopnost občine. Ustrezne so tudi prometne povezave - prehodi čez avtocesto.
- Obrežja reke **Ledava** predstavljajo je velik potencial za razvoj kolesarskih in pešpoti.
- V občini deluje **veliko društev**: kulturnih (4), športnih (6), upokojskih (1), gasilskih (4) in drugih (6).
- Vsaka krajevna skupnost ima **vaško-gasilski dom** ob katerem so zagotovljene **javne zunanje površine z manjšim otroškim igriščem**.
- Posebno pozornost občina namenja **medgeneracijskim ureditvam**
- V sklopu projekta »**Šport za vse generacije**« je bilo urjenih več fitness točk v naravi. Občasno društvo ŠDI IZZIV na teh točkah organizira vodene vadbe, drugače pa jih izvajajo v notranjih prostorih.
- Osrednja kulturna točka občine je **Polanščekova domačija** (kulturni spomenik), kjer je urejeno tudi balinišče, kegljišče ter načrtovan učni užitni park.
- V **Renkovcih je Hiša gibanice**, kjer imajo proizvodnjo in delavnice. Del dejavnosti se bo v prihodnosti izvajala v Polanščekovi domačiji.
- Programsko in prostorsko izstopa **območje rastlinjakov** podjetja Paradajz d.o.o. v Renkovcih, ki so znani po gojenju paradižnikov blagovne znamke Lušt.

Usmeritve in pričakovanja občine:

V okviru svetovalnic želi občina pridobiti uporabne informacije in smernice za spodbujanje zdravega življenjskega sloga ob prepoznavanju potencialov povezovanja zelenih površin, ohranjanja naravnih danosti ter splošnega izboljšanja dostopnosti za spodbujanje uporabe zunanjih površin.

Občina se že sedaj osredotoča na izbrana območja za razvoj zelene infrastrukture ter razvoj kolesarskih in pohodniških povezav v občini.

1.3.2 Občina Dobrovnik

Občina Dobrovnik, ustanovljena leta 1998, leži na prehodu med ravninskim Dolinskim in gričevnatimi Lendavskimi goricami, zato ima značilnosti panonske pokrajine z nizkimi vzpetinami. Geografsko sodi v gričevnate panonske občine, zato je velik del občine umeščen v krajinski park Goričko – vključno z Bukovniškim jezerom z okoliškimi ureditvami in naseljem Strehovci. Površina občine je približno 31 km². Za občino je značilna je pretežno ravninska kmetijska krajina, kjer rodovitna tla omogočajo razvoj intenzivnega kmetijstva (predvsem poljedelstva), ter kulturna krajina gričevnatega dela z značilnim prepletom območij vinogradništva, travnikov in gozda. Pomembno rekreacijsko in turistično območje je Bukovniško jezero, ki je za obisk še posebno privlačno zaradi gozdnega okolja, zdravih energetskih točk in rekreacijskih možnosti.

Preko občine potekajo pomembne prometne povezave, vključno s cestami proti Lendavi in Madžarski, kar prispeva k gospodarskemu razvoju.

Občina Dobrovnik vključuje tri naselja in tri krajevne skupnosti: Dobrovnik, Žitkovci in Strehovci. Dobrovnik je osrednje naselje z dvojezično osnovno šolo in vrtcem ter pomembnim zelenim območjem z igrišči in načrtovano parkovno ureditvijo. Preko kraja poteka reguliran potok Bukovnica, ob njem potekajo obstoječe poti. Žitkovci so naselje madžarske manjšine z vaško skupnostjo, imajo nekaj športnih površin, kolesarsko povezavo z Dobrovnikom, v naselju je turistično-informacijska točka in nekdanja mejna stražarnica, ki bi lahko v prihodnosti postala razvojna točka. Strehovci so slovensko naselje s prostovoljnim gasilskim društvom in športnimi površinami - nogometnim igriščem, ob katerem je potencial za ureditev večjega javnega prostora. V okolici vasi je urejena učna pot "Sonce in planeti".

V občini Dobrovnik živi 1.260 prebivalcev, s povprečno starostjo 46,9 let. Skupni prirast prebivalstva je 4,8 prebivalcev na 1.000 prebivalcev. Občina ima **skupno občinsko upravo** z občinama Lendava in Kobilje.

11

Posebnosti občine so:

- V središču naselja Dobrovnik se nahaja **večje območje zelenih površin** s športnimi igrišči, vrtički in otroškimi igrišči. Skozi naselje teče reguliran vodotok Bukovnica.
- **Bukovniško jezero** je pomembna naravna in turistična točka z možnostmi za rekreacijo, pohodništvo, ribištvo, programom zdravilne energije iz izvirov itd.
- Velik del občine je v **Krajinskem parku Goričko** – vključno z Bukovniškim jezerom, ureditvami ob njem in naseljem Strehovci.
- **Močna vloga madžarske skupnosti**, kar se kaže v dvojezičnem šolstvu, kulturnih dejavnostih in čezmejnem sodelovanju. Manjšina ima svoje prostore in društva, večinoma pa prebivajo v naselju Žitkovci.
- V občini sta tudi 2 manjši **romski naselji**.
- **Dvojezična osnovna šola** in vrtec se nahajata v naselju Dobrovnik. Predvideva se tudi gradnja oz. vzpostavitve **DSO**.
- **Razvito je vinogradništvo in sadjarstvo**.
- Urejene so **kolesarske poti**, ki potekajo ločeno od motornega prometa (npr. kolesarska pot Dolga vas-Lendava).

- **Lipovi drevoredi** predstavljajo tradicijo naselja, zato v okviru izvajanja projektov zelene infrastrukture sledijo tej tradiciji.

Usmeritve in pričakovanja občine:

Občina je usmerjena v nadaljnji razvoj trajnostnega turizma, s trenutno vizijo na razvoju območja Bukovniškega jezera kot pomembne turistične destinacije. Občina želi razvijati kolesarsko in pohodniško infrastrukturo, ki bo služila tako prebivalcem kot obiskovalcem.

Pričakujejo tudi strokovna priporočila za razvoj velike, osrednje zelene površine v jedru naselja Dobrovnik, ki je prepoznana kot »zeleni otok«. Zaradi svoje lege in obsega ima območje pomemben potencial za razvoj ureditev in povezav za spodbujanje zdravega življenjskega sloga, manjka pa mu celovit pristop v urejanju.

1.3.3 Občina Kobilje

Občina Kobilje, ustanovljena leta 1994, leži v skrajnem severovzhodnem delu Slovenije, ob meji z Madžarsko. S površino približno 20 km² je najmanjša občina v Prekmurju, saj obsega le eno naselje – Kobilje. Območje občine je pretežno ravninsko, na jugovzhodu pa prehaja v gozdnat gričevnat svet Goričkega. Celotna občina sodi v krajinski park Goričko, zavarovano območje, ki ima poseben status zaradi svoje naravne in kulturne dediščine. Kobilje leži v porečju reke Ledave, skozi naselje pa teče Kobiljski potok, ob katerem se nahajajo mokrišča in vlažni travniki, ki predstavljajo pomemben habitat za številne rastlinske in živalske vrste.

Gospodarstvo temelji predvsem na kmetijstvu, prevladuje poljedelstvo in živinoreja. Pomemben naravni vir so termalni vrelci, ki predstavljajo potencial za razvoj turizma. Širši prostor naselja je uvrščen med izjemne krajine Slovenije, zaradi prepoznavne organizacije prostora. Značilnost krajine Kobilja je obcestna vaška morfologija s panonskimi podolgovatimi hišami, posebnost sta dvojni liniji stavb (dve cesti ob potoku). Edinstvenost v prostoru se kaže v parcelaciji oz. rabi kmetijskih površin, ki še niso bile obsežno komasirane, še danes je ohranjena trakasta parcelacija.

V občini živi 519 prebivalcev, s povprečno starostjo 47,5 leta. Skupni prirast prebivalstva je negativen (-1,9 prebivalcev na 1.000 prebivalcev). Občina kljub majhnosti svojo šolo in župnijo.

Skupno občinsko upravo so deli z občinama Lendava in Dobrovnik.

Posebnosti občine so:

- Občina v celoti leži znotraj **krajinskega parka Goričko**. Skoraj 98 % občine se nahaja v **Naturi 2000**. Občina ima nekaj naravnih vrednot (npr. največje drevo na hribu Sv. Martin).
- Skozi naselje teče **potok Kobilje**, katerega vodostaj v poletnih mesecih je zelo nizek (suše).
- **Visoka je aktivnost občanov v društvih**, v občini deluje 9 društev (gasilsko, upokojensko, mladinsko, turistično, kulturno, ribiško, vinogradniško, čebelarstvo in lovsko).
- V letu 2023 je občina Kobilje je postala **nosilka certifikata Mladim prijazna občina za obdobje 2023 - 2027**.
- Preko občine potekajo **tematske kolesarske poti** (EuroVelo 13 ob železni zavesi) in **sprehajalne poti** (Jakobova in Martinova pot), ki pa v prostoru niso posebej urejene.

Usmeritve in pričakovanja občine:

Občina si prizadeva za izboljšanje bivalnih kakovosti v naselju in urejanje površin za spodbujanje telesne dejavnosti.

V okviru svetovalnice želijo poudarek na oblikovanju usmeritev za ureditev treh območij zelenih površin ter strokovnih smernic za povezane vsebine (problematika sodobne kmetijske mehanizacije na državni cesti, so-rabe poti ob kmetijskih površinah itd.).

Občina se zaveda tudi pomena osrednjega potoka Kobilje, ki teče skozi naselje. Ker je občina Kobilje v celoti v krajinskem parku Goričko, ima priložnost za razvoj naravi prijaznega turizma, ekološkega kmetijstva ter ohranjanja kulturnih in naravnih vrednot, ter s tem skrb za trajnostni razvoj naselja.

2 Splošne ugotovitve in smernice za izboljšanja stanja

Občine imajo vrsto zelo podobnih problemov in potencialov glede zagotavljanja javno dostopnih zelenih površin in povezav, hkrati pa tudi določene posebnosti in pričakovanja glede potrebnih usmeritev za podporo tega področja na lokalni ravni. Pripravljene skupne, splošne smernice za vse tri sodelujoče občine so tiste, ki naslavljajo podobne izzive vseh in so lahko v določeni meri relevantne tudi za druge prekmurske občine. Podrobnejše smernice pa so pripravljene za konkretna obravnavana območja posameznih občin.

2.1 Skupne – splošne smernice

Skozi delavnice so bili prepoznani nekateri skupni izzivi vseh občin, povezani tako s prostorom, njegovim stanjem in preteklim razvojem, kot tudi želje po izboljšavah.

2.1.1. Uporaba opuščanih gramoznic

Vse občine imajo več primerov opuščanih (ter delno še delujočih) gramoznic, ki se ob globokih izkopih zalijejo s podtalno vodo.

Problemi – z izkopi velike količine materiala je verjetna sprememba režimov podtalne vode v širšem območju, kar ima vpliv na ekosisteme, še posebno gozdne habitate, ki so v ravninskem delu že zelo redki in se pojavljajo v posameznih zaplatah. Vpliv teh posegov (predvsem v preteklosti) je verjeten na zaščitena območja, območja Nature 2000 in naravne vrednote. Nekatere opuščene gramoznice niso sanirane.

Potenciali - se nanašajo predvsem na dejstvo, da gre za vodne površine – manjše bajerje ali jezera, ki so privlačna za različne rabe. V lokalnih skupnostih so glede uporabe teh območij izraženi različni, tudi nasprotujoči si interesi (ribištvo, rekreacija – kopanje, drugo). Poleg tega pa je smiseln širši razmislek o sanaciji območij ter izboljšanju teh ekosistemov (habitatna raznovrstnost in biodiverziteteta).

2.1.2. Krepitev vsebin obstoječih ZP ob centralnih programih (vaški dom, gasilsko društvo, šola)

Skupni javni prostori so velikokrat vezani na območja skupnih – centralnih dejavnosti v vsakem kraju. Večina teh prostorov služi kot predprostor pred objekti, kjer se občasno odvijajo različne dejavnosti, hkrati pa je prostor javno dostopen. V vseh občinah je težnja po urejanju in širitvi teh območij kot večnamenskih skupnih javnih prostorov za različne dejavnosti. Predvsem ob gasilskih domovih so v preteklosti umeščali manjša otroška igrišča. Občina Turnišče na primer načrtuje večnamenski center v romskem naselju, ki bo služil kot skupni prostor/vaški dom.

2.1.3. Krepitev vsebin ZP ob nogometnih igriščih

V vseh treh občinah je veliko nogometnih igrišč, dejavnost sama ima dokaj velik pomen v lokalni skupnosti. Območja ob igriščih so stičišče in družabni prostor, ki ima, glede na prostorske možnosti potencial, da se razvija kot večnamenski prostor. V občini Kobilje je eno izmed jeder dogajanja v naselju medgeneracijski center (ob nogometnem igrišču).

2.1.4 So-raba obstoječih poljskih poti

Nižinski deli občin, v katerih je pomen kmetijskih zemljišč velik, se občine srečujejo z izzivi glede so-rabe in vzdrževanja poljskih poti ter ozelenjevanja z drevesi (protivetrne bariere). V preteklosti se je težilo vsaj k vzpostavitvi kolesarskih povezav ob državni cesti, med tem ko je uporaba poljskih poti zaradi vožnje velike mehanizacije po njih manj privlačna za prebivalce.

2.1.5 Vodotoki v naseljih

Vodotoki so v vseh naseljih pomembna prvina, tako kot koridorji pomembnih ekoloških funkcij, kot tudi potencial rekreacijskih povezav. V nekaterih občinah ob vodotokih (predvsem ob reguliranih) že potekajo poti (vzdrževalne, poljske). Urejanje brežin, načrtovanje povezav ob njih in prehodov čez vodotoke je ne glede na uzakonjeno javno dostopnost in določen priobalni pas vodotokov (ne glede na lastništvo) velik izziv. Ker predstavljajo vodotoki pomembne zelene povezovalne poteze, je ob njih smiselno urejati (vsaj ozke) povezovalne pešpoti.

2.1.6 Državne ceste skozi naselja

Problematika tranzitnega prometa se lahko naslavlja z umirjanjem prometa, na primer z omejitvami hitrosti prometa (na 30km/uro) in spremembo ureditve same ceste (oznake na cesti, sprememba tlakov, če to ne povzroča večjega hrupa) ali pa spremembami obcestne ureditve (percepcijsko ožanje vozišča). Pomembne so ureditve pločnikov ali varnih pešpoti ob državnih cestah, ki vodijo skozi naselja ter ob načrtovanju vseh ureditev v prostoru stremeti tudi k ozelenitvi.

2.1.6 Dostopnost za osebe z invalidnostmi

Pri univerzalni dostopnosti je poleg dostopov do javnih stavb in storitev potrebno zagotavljati tudi enakovreden dostop do javnih zunanjih (zelenih) prostorov. Načrtovanje in urejanje prostorov mora vsem uporabnikom, ne glede na njihove oviranosti (npr. gibalno ovirana oseba, slabovidna oseba, mamica z otroškim vozičkom, starejša oseba) omogočati peš dostop, vstop na te površine in možnost za aktivno vključevanje. K izboljšanju stanja lahko po predhodni strokovni analizi prostora prispevamo s sistemskim pristopom, oblikovanjem akcijskih načrtov, kot tudi z izvajanjem projektov in prenov. Do konca leta 2025 je treba zagotoviti urejenost

dostopnosti v skladu z določili Zakona o izenačevanju možnosti invalidov (ZIMI), ki takrat v celoti stopi v veljavo.

2.1.7 Sodelovanje na razpisih

Zaznani so problemi pri prijavljanju za razpise, saj majhne občine pogosto same nimajo možnosti velikih sofinanciranj, kot so predvidena v razpisih. Razpisne zahteve so podeželskim občinam večkrat tudi neprilagojene. V primeru razpisa za zeleno infrastrukturo so glede na prostorsko in okoljsko situacijo v posameznih občinah določene zahteve razpisa lahko nesmiselne in zmanjšujejo uporabno vrednost ukrepov oz. intervencij. Na podlagi razpisov, vezanih na zahteve po doseganju prepustnega raščenege terena, so konkretne izvedbe oz. ureditve lahko vprašljive z več vidikov urejanja kakovostnega odprtega prostora. Pri ureditvah v zaledju naselij, umeščenih sredi polj - na primer urejanje pešpoti kot poti iz sekancev ali lubja močno poslabša dostopnost in uporabnost teh poti za gibalno ovirane, hkrati pa ni posebno učinkovita glede doseganja ciljev ZI (primer ureditev habitata v občini Kobilje).

Strokovni predlogi za občine: smiselno je povezovanje projektov v skupne projekte, ki jih sofinancira več občin – npr. za regeneracijo opuščenih gramoznic, ureditev peš dostopnosti, ureditev rekreacijskih poti...

Strokovni predlogi za MNVP (razpis ZI): smiselno je izboljšati razpisne pogoje, da bodo bolj prilagodljivi na dejanske razmere in potrebe za katere se ukrep ZI izvaja, ter da bodo bolj ustrezali tudi majhnim občinam, za katere so še posebno pomembni socialni vidiki zelene infrastrukture.

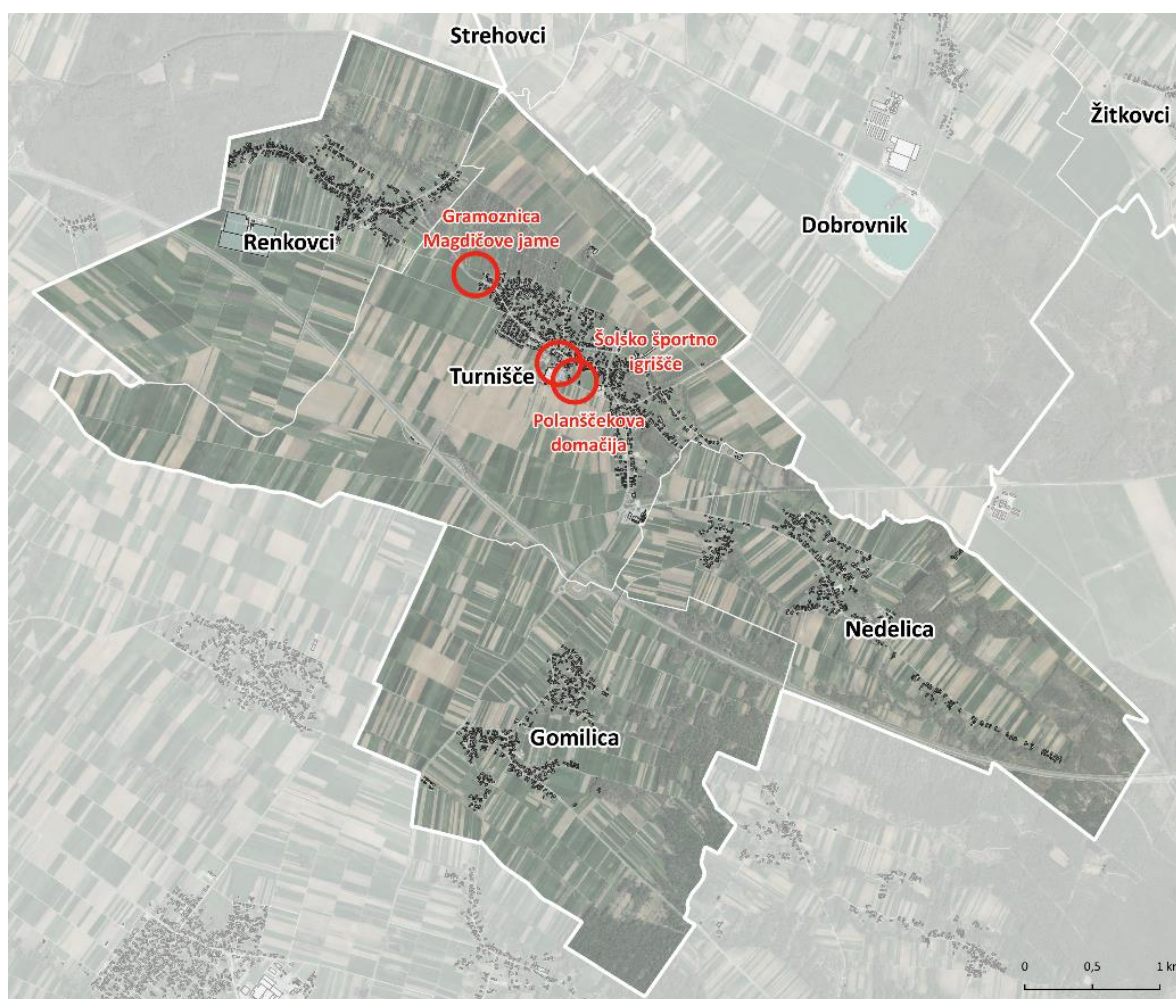
3 Smernice in priporočila za posamezne občine

3.1 Občina Turnišče

Občina Turnišče je za obravnavo v okviru Skupne svetovalnice 2 izbrala 3 območja, vsa neposredno povezana z naseljem Turnišče, ki je največje in središčno naselje občine in sicer:

1. Gramoznico Magdičove jame
2. Širše območje šolskega športnega igrišča
3. Območje Polanščekove domačije

Vsa tri območja so bila skupaj s posvetovalno skupino občine Turnišče tudi obiskana v okviru skupnega terenskega ogleda. Lega območij je prikazana na sliki 2.

Slika 2: S strani občine Turnišče izbrana območja za obravnavo v okviru Skupne svetovalnice 2 (pripravil Rok Brišnik, UIRS; podlaga: DOF, GURS).

1 Gramoznica Magdičove jame

Gramoznica Magdičove jame leži na SZ robu naselja Turnišče, v bližini je tudi naselje Renkovci. Je gramoznica manjšega obsega in zaradi svoje lege ob cesti dobro dostopna. Predvsem jo uporabljajo ribiči, sicer pa se ob njej izvajajo različne dejavnosti in dogodki (stojnice ipd.). Brežine gramoznice niso posebej urejene, zaradi slabe kvalitete vode se prezračevanje ribnika izvaja z

vodometom. Ob gramoznici je trenutno manjši leseni objekt, ki je predviden za prestavitev zaradi neustrezne umeščenosti.

Območje se želi prenoviti v smeri razvoja športno-rekreacijskih in turističnih programov. Predvidena je prestavitev lesenega objekta na drugo stran dovozne poti do gramoznice in ureditev rekreacijske točke (počivališče). Novi objekt bo vključeval sanitarije in bo ustrezno dostopen za invalide.

Slika 3: Konceptna shema ureditve širšega območja Magdičove jame (pripravila Jana Kozamernik, UIRS; podlaga: DOF, GURS).

Smernice in priporočila za prenovo širšega območja Magdičove jame:

- Območje med naseljema Renkovci in Turnišče naj se obravnava celovito in povezano in s poudarkom na zagotavljanju omrežja peš in kolesarskih povezav med obema novima, večjima športno rekreacijsko in turistično zasnovanima ureditvama na robovih obeh naselij in v okolico (jedro Renkovcev).
- Območja večjih predvidenih ureditev naj se zasnuje večnamensko, da bodo zanimive in uporabne z različne skupine prebivalcev.
- Omrežje poti se prednostno ureja po obstoječih gozdnih poteh. Na posebnih lokacijah in v povezavi z vsebinami drugimi ureditev zelenih površin (glej koncept zasnove) se mreža poti okrepi s počivališči. Omrežje poti naj poveže Turnišče s Hišo gibanice.
- V največji možni meri naj se pri urejanju športno rekreacijskih in turističnih območij ohranja obstoječo drevesno vegetacijo in zagotavlja doživljajsko in biodiverzitetno pestrost prostora. Pri urejanju novih programov v območju danes gozdnih površin, naj se z

zasnovo območja ohrani gozdni značaj prostora (programi naj se umeščajo v gozdu / na gozdnih jasadah), ohranja naj se tudi gozdni - zeleni rob območja na stiku s kmetijskimi površinami (pogled na enotno gozdno območje ob dostopu v naselje).

- Doživljajsko in ambientalno kakovost povezav naj se v čim večji meri zagotovi z dopolnjevanjem obstoječih in vzpostavljanjem novih drevorednih potez.
- Ob reki Ledavi naj se vzpostavi širša zelena ureditev – zeleni koridor (zasaditev visoke drevnine) z obojestransko sprehajalno potjo, ki predstavlja tudi stično rekreacijsko območje (in povezava) med občinama Turnišče in Dobrovnik.

2 Šolsko športno igrišče

Območje odprtega prostora ob šoli - šolskih igrišč - v jedru naselja je predvideno za prenovo, idejni projekt je že izdelan. V svetovalnici smo se zato osredotočili predvsem na pregled izdelanega projekta in povezovanja območja te osrednje zelene površine v naselju v širše območje - v smislu potrebnih medsebojnih prostorskih in programskih povezav. Območje se nahaja v neposredni bližini centralnih programov občinskega središča (knjižnica, pošta, lekarna, osnovna šola, trgovine, Polanščekova domačija in čevljarski muzej, ter proizvodne in obrtne dejavnosti).

Usmeritve za območje vključujejo obstoječe ali v prenovo vključene zelene površine in druge odprte prostore med Krajevno knjižnico Turnišče na Z in nogometnim igriščem. Konceptualna (programska) zasnova je na sliki Konceptna zasnova ureditve širšega območja osrednjega dela naselja Turnišče (slika 4).

Smernice in priporočila za prenovo širšega območja šolskega športnega igrišča/osrednjih javnih zelenih površin naselja:

- Območje odprtih površin z igrišči naj se prednostno se ureja kot parkovno območje rekreacije in športa ter parkovnih ureditev (osrednja javna zelena površina naselja)
- Vzpostavi naj se orientacijsko jasne povezovalne poti med posameznimi programi (Polanščekova domačija, čevljarski muzej, šola, šport, vrtec, knjižnica) in poti, ki povezujejo vzhodni in zahodni del naselja.
- Z vegetacijskimi potezami se vzpostavlja zelene zaslone, senči poti in dopolnjuje strukturne poteze naselja. Predvsem poti, pa tudi robove med stanovanjskimi in kmetijskimi ter športnimi/ proizvodnimi območji naj se dopolnjujejo z zasaditvami drevoredov. Ohranja naj se identiteta zgradbe naselij s stavbnim tkivom ob prometnicah, ter vrtovi in sadovnjaki v zaledju ter obstoječo parcelacijo.

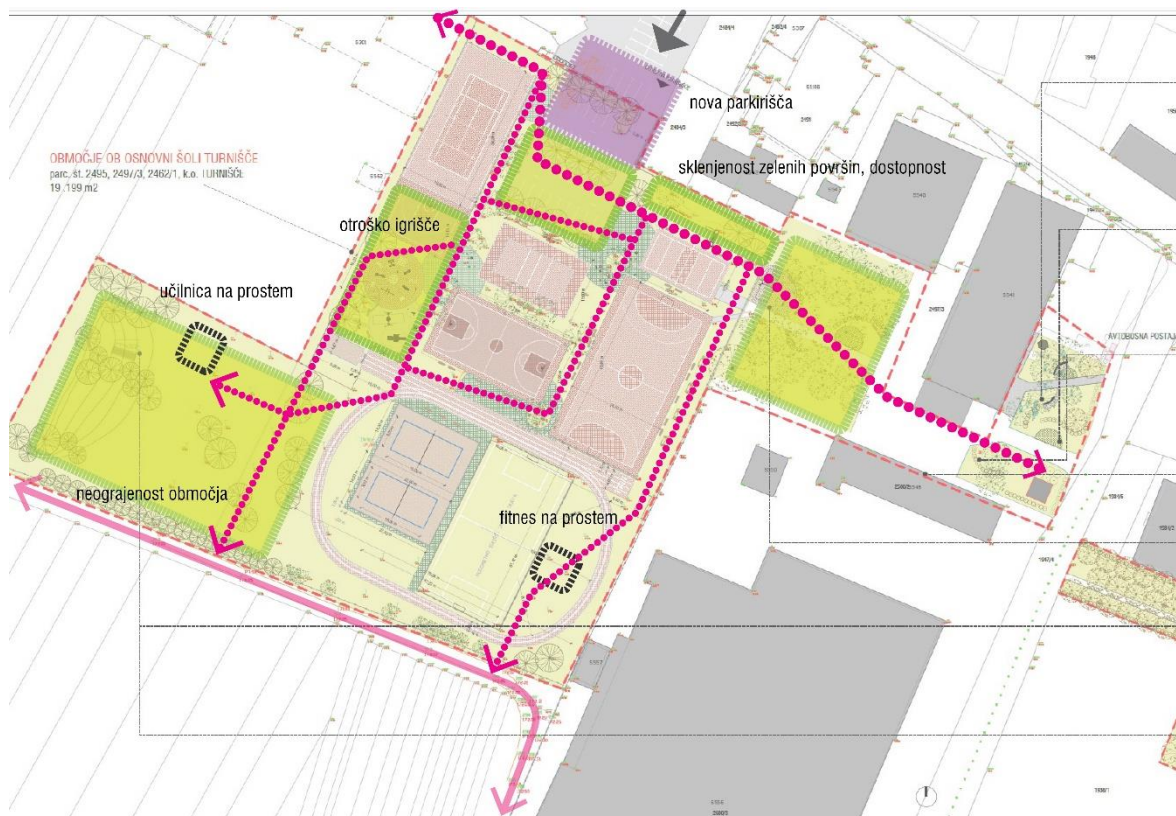
Slika 4: Karta konceptna zasnova ureditve širšega območja osrednjega dela naselja Turnišče (pripravila Jana Kozamernik, UIRS; podlaga: DOF, GURS).

Smernice in priporočila za prenovo šolskega športnega igrišča:

19

Ob pregledu obstoječe idejne zasnove so izpostavljene naslednje tematike:

- Parkiranje se širi v notranjost območja obstoječih zelenih površin, kar zmanjšuje prostorsko kakovost in zmanjšuje te površine. Parkirišča naj se uredijo v manjšem obsegu ter zaključijo ob parcelni meji sosednjega objekta, kjer je njihov vpliv na notranji prostor najmanjši ter z namenom, da se ohrani jasna peš povezava do šole (V-Z).
- V projektu je predvideno ograjevanje tudi tam, kjer funkcionalno ni nujno, kar lahko zmanjšuje pretočnost prostora in dostopnost. Ograjevanje naj bo omejeno le na nujno potrebna mesta zaradi varnosti (npr. ob igriščih ali tehničnih objektih), sicer pa naj bo prostor čim bolj odprt in dostopen.
- Vzpostaviti je treba jasno mrežo poti z razpoznavno hierarhijo (glavne in sekundarne poti), ki naj povezuje ključne točke znotraj območja, vhode, ulice ter omogoča navezave na širše zaledje. Mreža poti naj sledi logiki obstoječih smeri gibanja uporabnikov in spodbuja peš dostopnost.

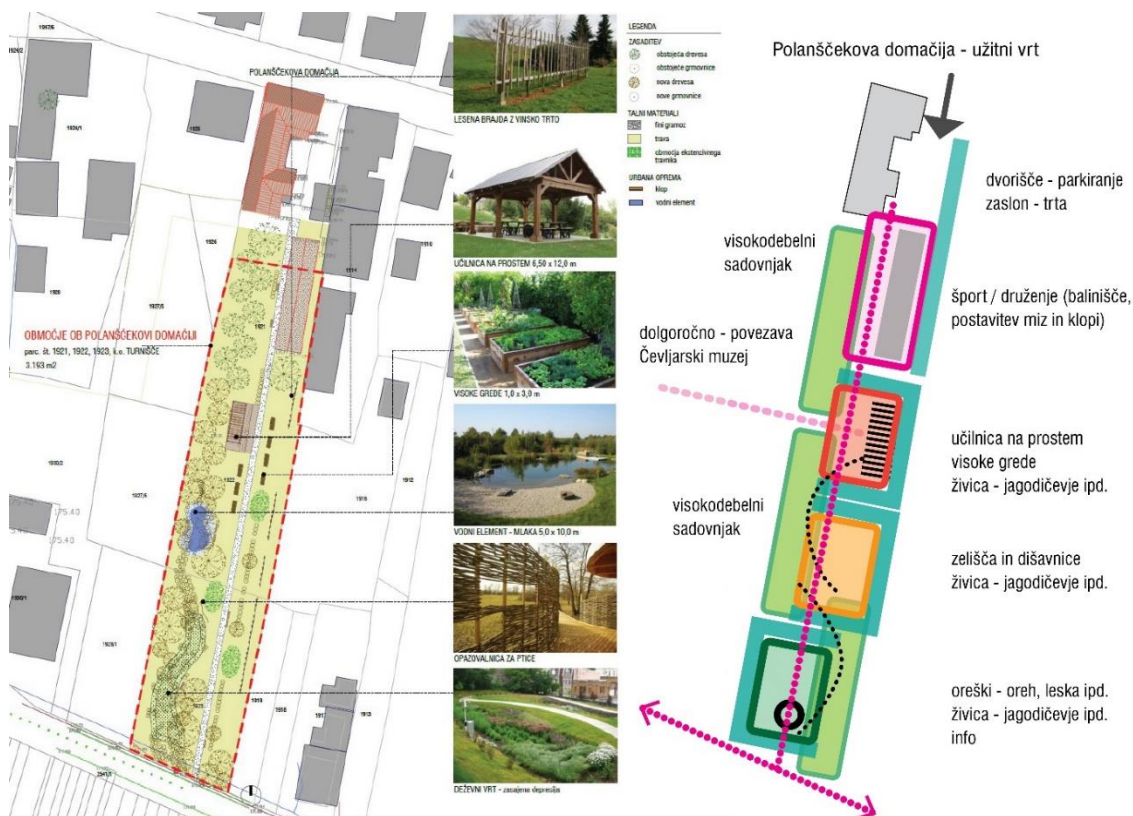

Slika 5: Predlog izboljšav projekta – shema (podlaga: dokumentacija občine: IDZ Obnova športnih površin ob osnovni šoli Turnišče, ZEU-načrtovanje in inženiring, d. o. o., 2024)

3 Polanščekova domačija

Polanščekova domačija deluje kot jedrni prostor dediščine, izobraževanja in lokalne skupnosti. Domačija je bila razglašena kot kulturni spomenik lokalnega pomena, zato so prizadevanja občine za prenovo domačije kot osrednje točke razvoja različnih kulturnih programov. V prihodnje bo objekt namenjen izvajanju delavnic in predstavitvi dediščine. Poudarek bo na povezavi s Hišo gibanice, ki se nahaja v naselju Renkovci, kjer trenutno potekajo delavnice in se bodo po prenovi Polanščekove domačije izvajale v Polanščekovi domačiji.

V sklopu domačije je že vzpostavljena zunanja ureditev in nekaj igrišč (balinišče, kegljišče). Posebna pozornost je namenjena zasnovi in nadgradnji učnega užitnega parka, ki bo služil kot odprt, večnamenski prostor za okoljsko vzgojo, opazovanje narave in skupnostno vrtnarjenje.

Slika 6: Konceptualna shema ureditve učnega užitnega parka pri Polanščekovi domačiji, na primer kot ureditve posameznih vrtnih tematskih podprostorov – zaključeni manjši ambientov, ki se nizajo ob vzdolžni povezavi (podlaga: dokumentacija občine: IDZ Užitni učni park Turnišče, ZEU-načrtovanje in inženiring, d. o. o., 2024).

Smernice in priporočila za prenovo širšega območja Polanščekove domačije:

- Ureditev užitnega vrta lahko temelji na manj ambicioznem programu, ki se osredotoča na tematiko vrta in s tem povezano biodiverzitetu. Vključuje naj tradicionalne vrtnarske prakse, lokalne sorte sadnega drevja, zelišča in stare sorte vrtnin.
- Biodiverzitetu naj se spodbuja z uporabo materialov, med tem ko se oblikovanje samega prostora lahko usmeri doživljanje vrta in sadovnjaka kot oblikovane prvine v prostoru vasi (prostorska identiteta). Uporabljajo naj se naravni materiali, zasaditev avtohtonih sadnih vrst, vzpostavitev območij tišine, opazovalnice za ptice in funkcionalnimi ureditvami, ki sledijo načelom sonaravnega oblikovanja (raščeni teren, minimalni posegi v prostor).
- Vrt naj bo zasnovan z načeli univerzalne dostopnosti, ki omogoča dostopnost in uporabnost tudi starejši populaciji ter osebam z zmanjšano mobilnostjo. Ključni elementi so utrjene pohodne površine, orientacijsko jasna členitev, klopi z naslonjali in senčne točke. Načrtovanje naj upošteva potrebe raznolikih uporabnikov in zagotavlja varno in udobno izkušnjo.
- Vključitev mlake v zasnovo naj se preveri v smislu zbiralnika kapnice s streh objekta in hkrati kot biodiverzitetnega elementa, morda tudi z vodnjakom ali vodnim zrcalom kot vrtnim motivom. Deževni vrt naj se umešča tam, kjer je možno učinkovito zadrževanje meteorne vode iz tlakovanih površin ali streh (npr. ob objektu ali na robu parkirišča ali ob cesti na J strani območja), skladno z načeli na naravi temelječih rešitev.
- Vrt mora biti funkcionalno in oblikovno povezan s Polanščekovo domačijo in njenim programom (delavnice, izobraževanja, interpretacija dediščine) ter širšim naseljem, predvsem je smiselna čim bolj jasna povezava proti čevljskemu muzeju in šoli. Možnost

povezave v obliki interpretacijske poti ali tematske povezave med lokacijama dodatno prispeva k vzpostavitvi prostorskega omrežja lokalne dediščine in podeželske identitete.

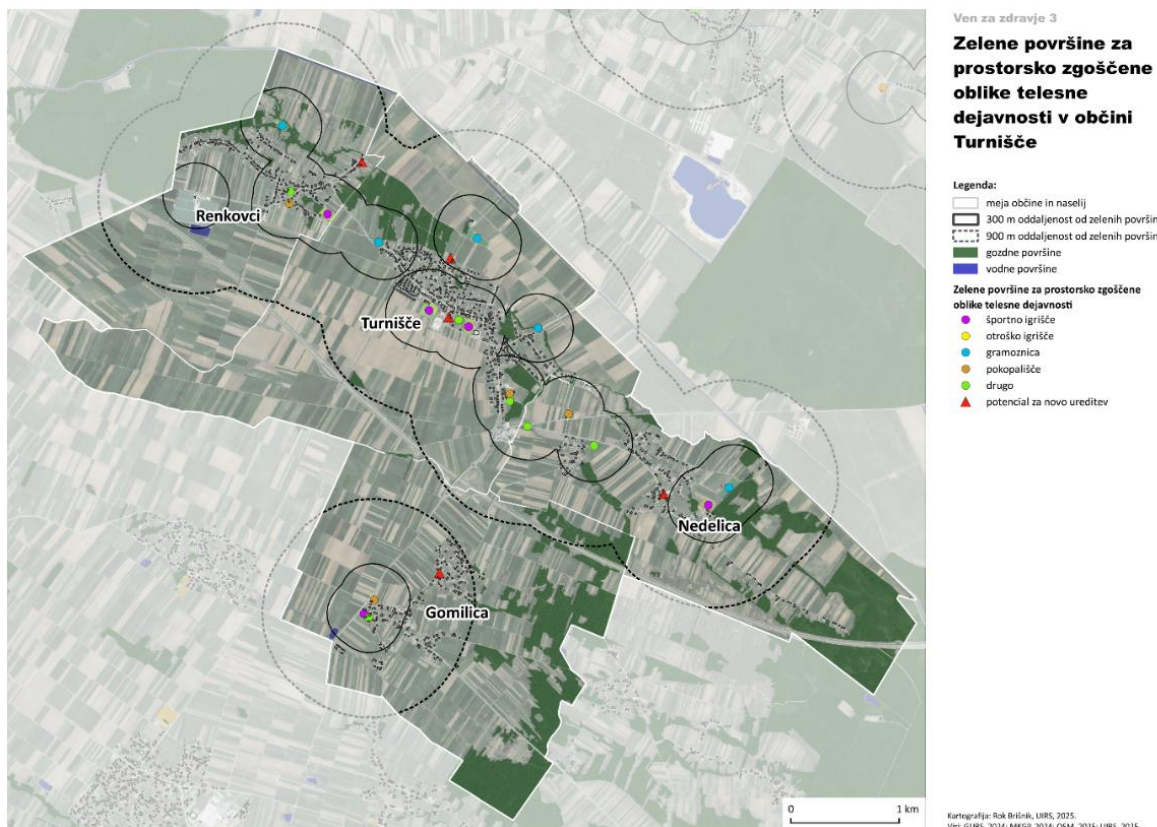
- Program naj se dopolnjuje z izobraževalnimi vsebinami, povezanimi z dediščino ter sonaravno pridelavo hrane, pri čemer se spodbuja aktivno sodelovanje lokalne skupnosti in možnost skupnostnega vrtnarjenja.

4 Vidiki dostopnosti ZP na območju občine Turnišče

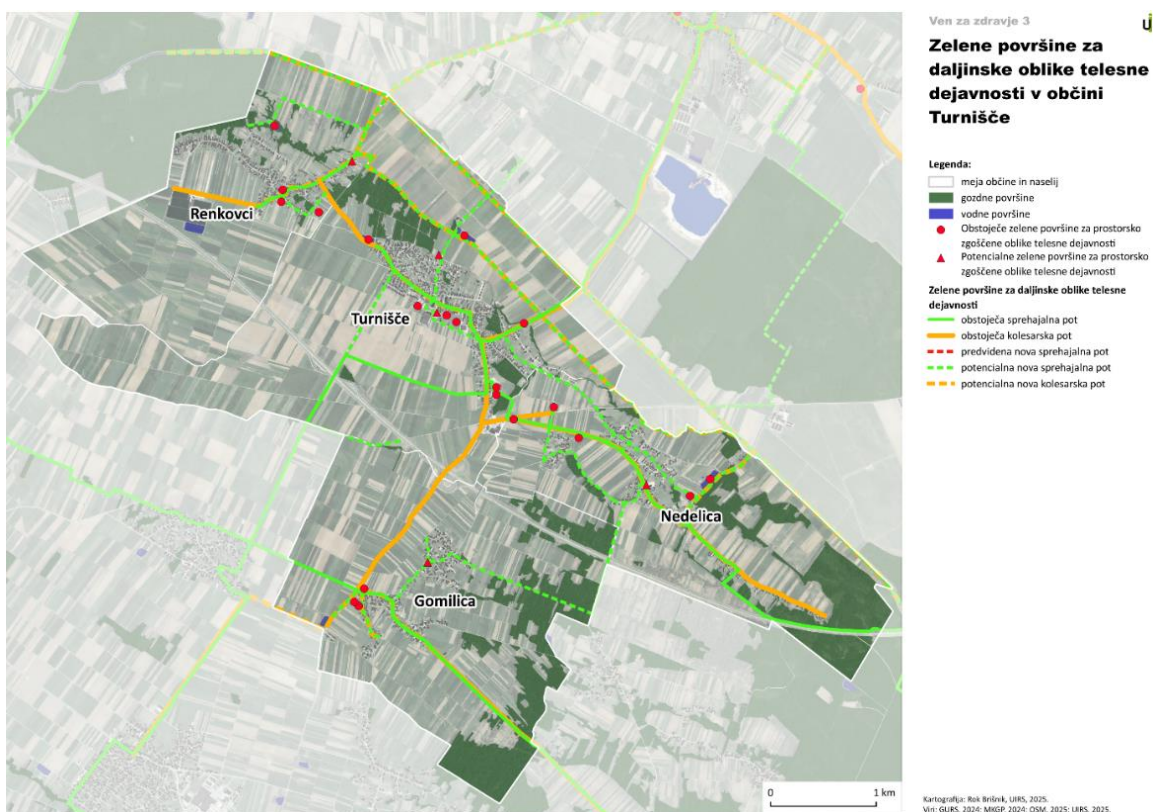
Občina ima dobro zasnovano mrežo sprehajalnih in kolesarskih poti v naseljih ter med naselji. V KS Nedelica je poudarek na povezavi zelenih površin in varnih poteh za otroke, v KS Turnišče in KS Renkovci pa na kolesarskih povezavah in rekreacijskih poteh ob vodi. Na področju mobilnosti se predlaga umirjanje prometa ter izboljšanje kolesarske infrastrukture. Med razpravo na delavnicah so se pojavila vprašanja o občinskih omejitvah, nasprotovanjih projektom in pomanjkljivih izhodiščih zelenega sistema, občina se sooča tudi z izzivi glede zemljišč in finančnih virov. Ker občinska društva iščejo izboljšanje zunanjih prostorov, še posebej pozimi, sta prioriteti občine izvedba projektov ureditev Polanščekove domačije in premestitev nogometnega igrišča.

Smernice in priporočila za izboljšanje dostopnosti ZP na območju občine Turnišče:

- Na območjih javnega značaja (npr. križišče v Gomilici, okolica Hiše gibanice, območja ob objektih, kjer delujejo društva) se predlaga ureditev manjših večnamenskih zelenih površin z možnostjo neformalnega srečevanja. Te površine naj bodo zasnovane na način, da prispevajo k identiteti in kakovostni podobi kraja.
- Smiselna bi bila vpeljava koncepta »Kiss&Go« (kratkotrajno ustavljanje staršev za varen izstop otrok) ob ureditvi prometnega režima ulice ob šoli v času jutranjih in popoldanskih konic, kar bi omogočilo večjo prometno varnost, zmanjšanje prometa ob šoli ter sprostitev prostora za pešce in kolesarje. Prometni ukrep se lahko dopolni z minimalno preureditvijo ulice, umestitvijo urbane opreme in npr. talnimi označbami na Kiss&Go ulici.
- Predlaga se ureditev zaledne zelene povezovalne poti od osnovne šole do Polanščekove domačije in v druge dele naselja. Pot naj vključuje zasaditve (obstoječi in novi drevoredi, ipd.), elemente za doživljajsko izkušnjo in umirjanje prometa (naslavljanje problematike vožnje z motorji po obstoječih kmetijskih poteh)
- Obrežni prostor reke Ledave ima velik potencial za ureditev večnamenske rekreacijske poti za pešce in kolesarje, načrtovane po načelih sonaravne ureditve (ohranjena vegetacija, nove zasaditve - senčenje z drevjem). Dostop do poti naj se omogoči po obstoječih kmetijskih in gozdnih poteh.

Slika 7: Karta radijev dostopnosti naselij od obstoječih javnih zelenih površin v občini Turnišče (pripravil Rok Brišnik, UIRS; podlaga: DOF, GURS).

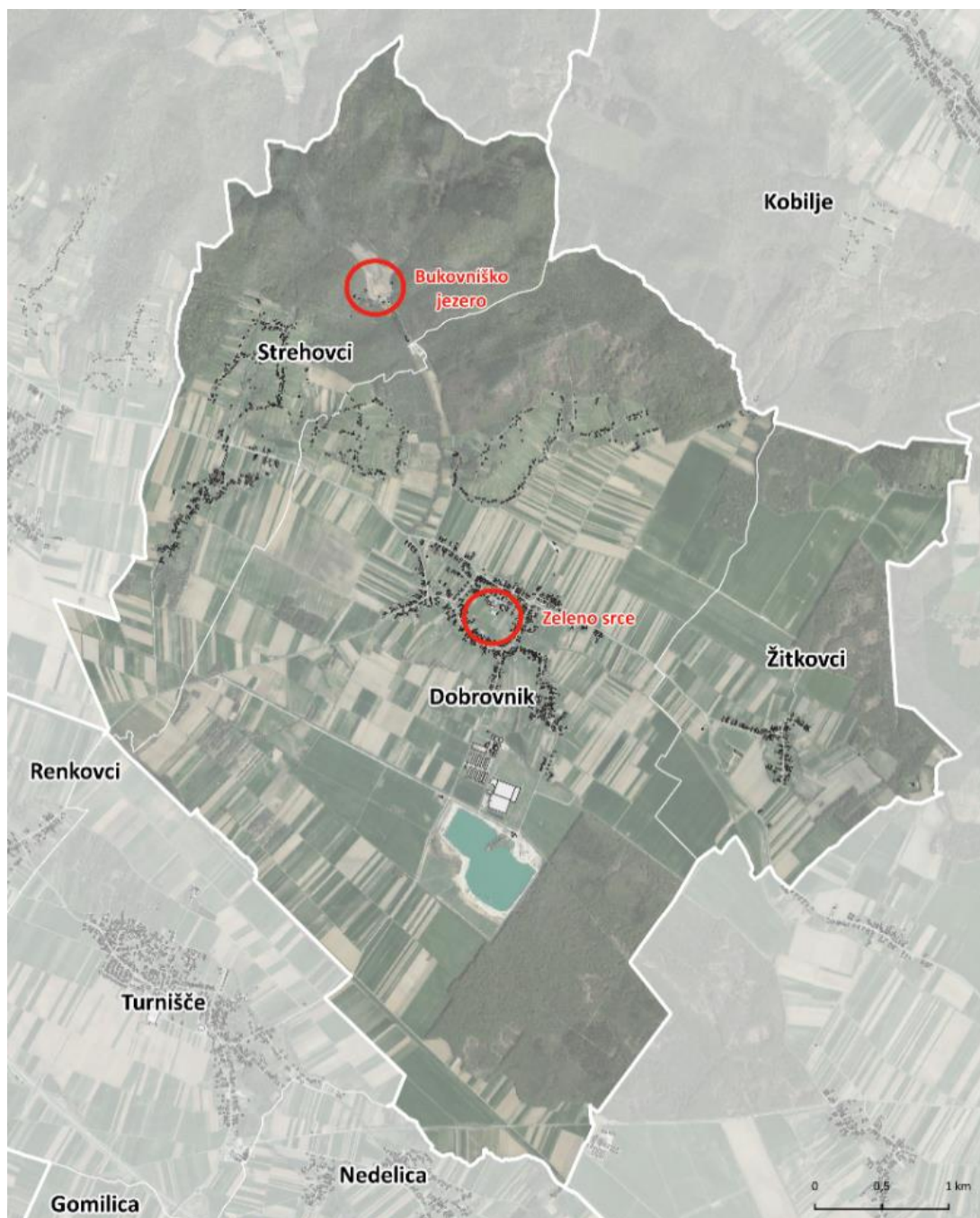
Slika 8: Karta zelenih površin za daljinske oblike telesne dejavnosti v občini Turnišče (pripravil Rok Brišnik, UIRS; podlaga: DOF, GURS).

3.2 Občina Dobrovnik

Občina Dobrovnik je za obravnavo v okviru Skupne svetovalnice 2 izbrala 2 območji:

1. Bukovniško jezero
2. Zeleno srce naselja Dobrovnik

Obe območji sta bili skupaj s posvetovalno skupino občine Dobrovnik obiskana v okviru skupnega terenskega ogleda. Lega območij je prikazana na Sliki 9.

Slika 9: S strani občine Dobrovnik izbrana območja za obravnavo v okviru Skupne svetovalnice 2 (pripravil Rok Brišnik, UIRS; podlaga: DOF, GURS).

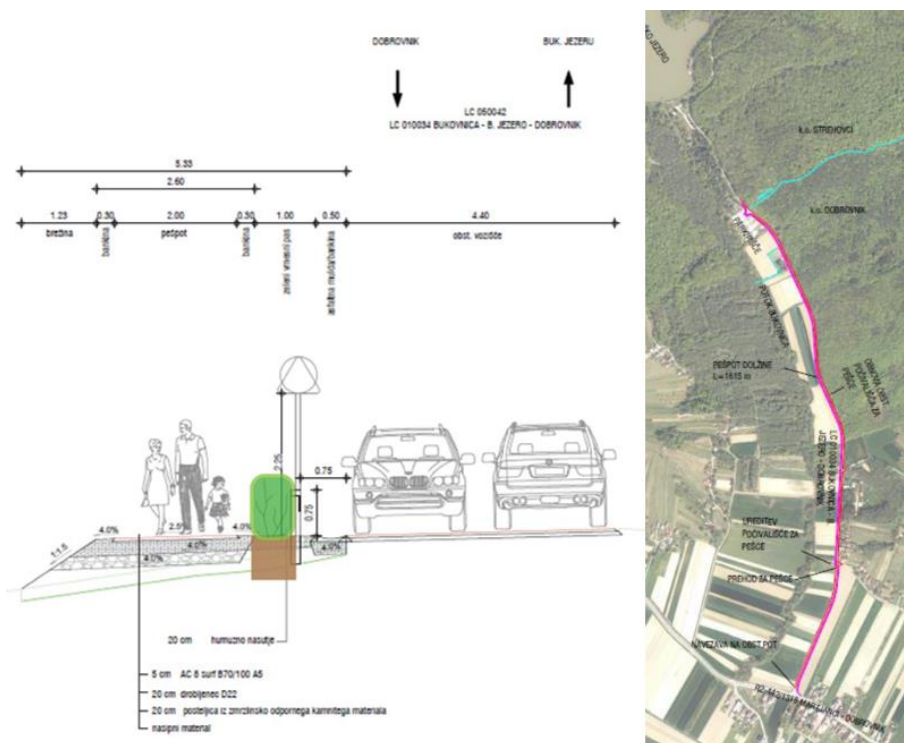
V naselju Dobrovnik se poudarja pomen ohranitve zelenih površin, vključno s šolskimi in športnimi površinami, ter izboljšanje povezovalnih poti z zaledjem. V Strehovcih in Žitkovcih se predlaga izboljšanje obstoječih objektov oz. ureditev, kot so igrišča, ter dopolnitev z novimi programi v primeru ustreznih prostorskih možnosti. Gramoznica predstavlja izziv za nadaljnje urejanje zaradi nezdržljivosti dejavnosti ribištva in kopalcev. Skozi preteklo obdobje je opazen napredek pri povezavah za pešce in kolesarje ter zaznana potrebo po umiritvi prometa, velik je tudi potencial za izgradnjo kolesarskih in pešpoti ter izboljšanje dostopnosti med naselji in turističnimi točkami. Občina si prizadeva za dolgoročne izboljšave, smiselno bi bilo vključevanje gozdnih in poljskih poti v omrežje peš povezav ter vzpostavitev krožnih poti. Ob predstavitvi strokovnih ugotovitev so bila izpostavljena vprašanja glede financiranja projektov, saj občina običajno financira prostorske investicije, medtem ko programi turizma vključujejo le aktivnosti. Občina načrtuje dopolnitev zelenega sistema naselja in urbanistični koncept naselja Dobrovnik. Prioritetni ukrepi se navezujejo na projekt zeleno-modre povezovalne osi, zelenega otoka sredi naselja ter osnovanje dolgoročnih ciljev za Bukovniško jezero in gramoznico. Občina se na splošno posveča tudi izboljšanju dostopnosti, razvoju turizma ter urejanju igrišč in tematskih poti.

1 Izboljšanje ureditve dostopne poti od Dobrovnika do Bukovniškega Jezera

Bukovniško jezero je osrednje rekreacijsko območje v občini Dobrovnik in pomembna točka Krajinskega parka Goričko. Gre za priljubljeno izletniško točko v Prekmurju, ki pa je zaradi oddaljenosti (2 km od naselja Dobrovnik) za vsakodnevno rabo lokalnega prebivalstva glede na razdaljo dostopna s kolesom, manj pa ustrezna za sprehode.

Za izboljšanje dostopnosti se trenutno gradi 1615 m dolga peš in kolesarska povezava med Dobrovnikom in jezerom, kar bo omogočilo varnejšo in privlačnejšo uporabo območja in spodbudilo daljinske oblike telesne dejavnosti.

Urejeno območje okoli jezera sicer presega z izračuni preverjeno največjo peš razdaljo (približno 900 m), ki se upošteva za vsakodnevno rabo, a bo z novo urejeno infrastrukturo postalo privlačno tudi za lokalno aktivno mobilnost. Območje ob jezeru je danes mirno, pretežno naravno okolje (ni mobilnega signala). Mirnejše dejavnosti oz. raba prostora se ohranja tudi s preprečevanjem motornega prometa in ohranjanjem povezovane ceste kot makadamske poti. Upravljanje dostopa in parkiranja na območju je ključno za zaščito krajinskega značaja območja. Leta 2023 je bila pripravljena idejna zasnova za nadaljnji razvoj območja, ki med drugim vključuje tudi vsebine za spodbujanje telesne dejavnosti (npr. čolnarna, krožna tekaško-sprehajalna pot, območja za ribolov), pri čemer se izhaja iz načel sonaravne ureditve in prostorske občutljivosti. Glede na to, da gre za krajinsko pomembno območje je smiselno, da se v nadaljevanju pripravi vso potrebno projektno dokumentacijo za načrtovane ureditve, tudi načrte krajinske arhitekture.

Slika 10: Konceptualna shema dopolnitve ureditve ločene peš in kolesarske poti proti Bukovniškemu jezeru – ureditev zelenega ločilnega pasu (podlaga: dokumentacija občine: Vzpostavitev tematske in pohodne poti do Bukovniškega jezera, DIIP, RISO consulting, 2023)

Smernice in priporočila za izboljšanje ureditve dostopne poti od Dobrovnika do Bukovniškega Jezera:

- Obstoječi prostorski potencial za urejanje povezave za nemotorizirane uporabnike do Bukovniškega jezera je smiselno dopolniti z ureditvijo krožnih poti v zaledju gozdnega območja, pa tudi do drugih delov občine (Tropskega vrta, gramoznice). Za dnevno mobilnost (cca 3 km) in sprehode oz. rekreacijo predstavljajo potencial tudi različne povezave, npr. tudi ob Bukovniškem potoku do naselja Žitkovci.
- Načrtovana pot poteka ob cestišču, brez širšega ločilnega pasu. Za izboljšanje varnosti, udobja in krajinske kakovosti se priporoča ureditev zelenega pasu med potjo in voziščem. Ta naj bo urejena kot nizka strižena živa meja lokalno značilnih vrst (npr. gaber, jelša). Z dopolnitvijo dokumentacije in pripravo zasaditvenega načrta se načrtuje ustrezen izkop jarka in spodnji sloj rastišča z zadostnim substratom (zemljo). Način saditve sledi namenu hitre vzpostavitve zelenega pasu (gostota sadik) in predvidenemu vzdrževanju.
- Za spodbujanje nove peš in kolesarske poti je smiselna postavitev urbane opreme ob poti (pametne klopi, pitniki, koši za odpadke, informacijske točke). Oprema naj bo postavljena na ustreznih mestih za počitek in orientacijo, s krajinskega vidika ustrezno umeščena v prostor, ter oblikovno poenotena.
- Ob obstoječi načrtovani poti je smiselno preveriti možnosti za dodatno, npr. krožno povezavo, ki bi povečala atraktivnost območja in omogočila večjo prostorsko razpršenost obiskovalcev, smiselno je preveriti gozdne poti v okolici in pristopiti k pridobitvi soglasij za uporabo. V dolgoročnem planu se navaja tudi trasa ob vodotoku, s sonaravno ureditvijo ožje pešpoti oz. steze bi bila lahko vzpostavljena dodatna povezava do jezera.

2 Zeleno srce naselja Dobrovnik

V osrednjem delu naselja Dobrovnik se med osnovno šolo, vrtcem in stanovanjskimi območji (novejši severovzhodni ter starejši jugozahodni del naselja) ohranja obsežno zeleno območje, ki predstavlja ključni odprti prostor naselja – t. i. »zeleno srce« Dobrovnika. Gre za prostor, kjer se prepletajo programsko urejene javne površine (športna igrišča, otroška igrišča, šolski park, vrtički) oz. površine za rekreacijo in druženje ter še nekatere površine v obstoječi kmetijski rabi, na jugu območja je vodotok.

Ob nogometnem igrišču se načrtuje ureditev tribun kar odpira vprašanja o primernem prostorskem zaključku območja in njegovem vizualnem oblikovanju. Smiselno je, da se izdelata idejna zasnova z vizualizacijami in umestitev tribun preveri. Skozi in ob območju potekajo obstoječe peš in kolesarske povezave, ki omogočajo dostopnost in prehodnost skozi naselje.

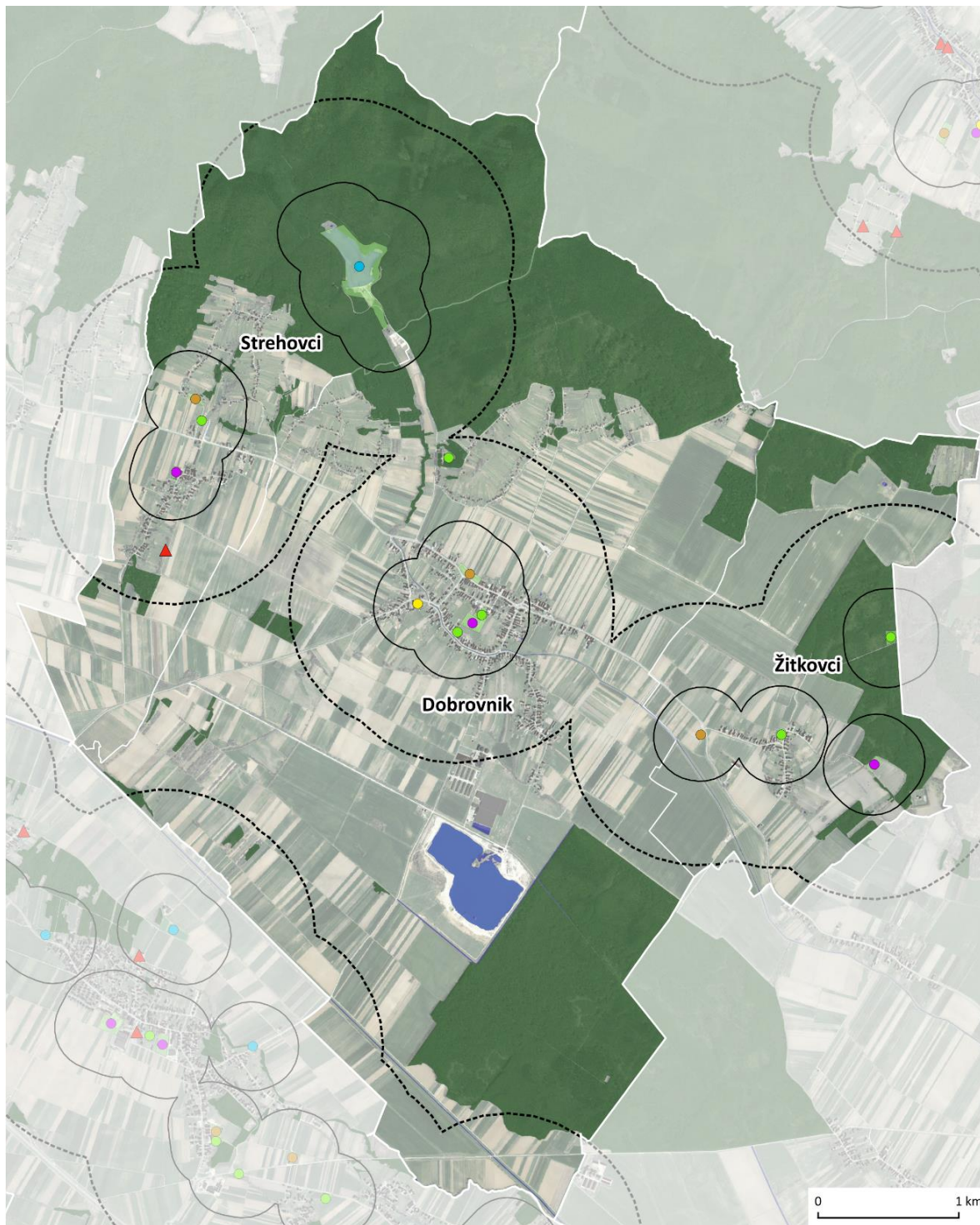
Smernice in priporočila za prenovo zelenega srca naselja Dobrovnik:

- Za dolgoročno usklajen razvoj območja je potrebna priprava celovite krajinsko-arhitekturne zasnove, ki bo povezala infrastrukturne, ekološke, socialne in estetske vidike ter služila kot strokovna podlaga za načrtovanje, financiranje in izvajanje vseh prihodnjih posegov. Prioriteta naj bo ohranjanje javnega, zelenega in vključujočega značaja območja.
- Stremi naj se k vpeljavi modro-zelene infrastrukture, ki vključuje obogatitev z visoko vegetacijo, sonaravno ureditev vodotoka (ekološko revitalizacijo struge) in zasnovo trajnostnih vodnih elementov (npr. zadrževalniki, mlake, zelene jarke). S tem se krepi biotska raznovrstnost in mikroklimatska vloga odprtega prostora.
- Velika odrasla drevesa (npr. lipov drevored, drevesa ob čebeljem pašniku, parkovna drevesa pri OŠ Dobrovnik) imajo nenadomestljivo ekosistemsko vrednost in ključno vlogo v identiteti prostora. Pred vsakim posegom v teh območjih naj se opravi strokovna arboristična analiza. Nadomestne zasaditve naj ne pomenijo avtomatske odstranitve starih dreves. Sleherna odločitev o odstranitvi mora biti podprta z analizo tveganj in skladna z načelom DNSH (do no significant harm).
- Pričakovano širjenje stanovanjskega programa (večstanovanjski objekti) zahteva kakovostno oblikovanje vmesnih odprtih prostorov, ki zagotavljajo estetsko koherentnost, javno dostopnost in vključujočo rabo. Zeleni pas naj ohrani identiteto prostora in se ne razgradi v serijo parcialnih ureditev.
- Obstoječe sprehajalne in kolesarske povezave so nepovezane in ponekod prekinjene. Priporoča se oblikovanje povezovalnega sistema poti, ki bo zagotovil boljšo prehodnost in dostopnost do obstoječih in novih javnih programov, predvsem dostopov do šolskega kompleksa preko osrednjega zelenega območja. Ohranja naj se odprtost prostora in poudari njegova povezovalna vloga znotraj naselja.

igrišče	zakoni kor dar	kolesarska povezava	programske točke
športna igrišča	dreverec/sadovnjak - obstoječ	glavne peš povezave	potivališča
parkovne površine	dreverec/sadovnjak - nov	peš povezave	širjenje programa / šolski vrt / šport v parku
stoječa voda	vodotoki		parkiranje
- Konceptualna shema

Slika 11: Konceptualna shema ureditve »zelenega srca« naselja Dobrovnik; povezovanje osrednje zelene površine z drugimi javnimi odprtimi prostori ter strukturiranje prostora (programi, povezave, poteze) (pripravila Jana Kozamernik, UIRS; podlaga: DOF, GURS).

Ven za zdravje 3 uj

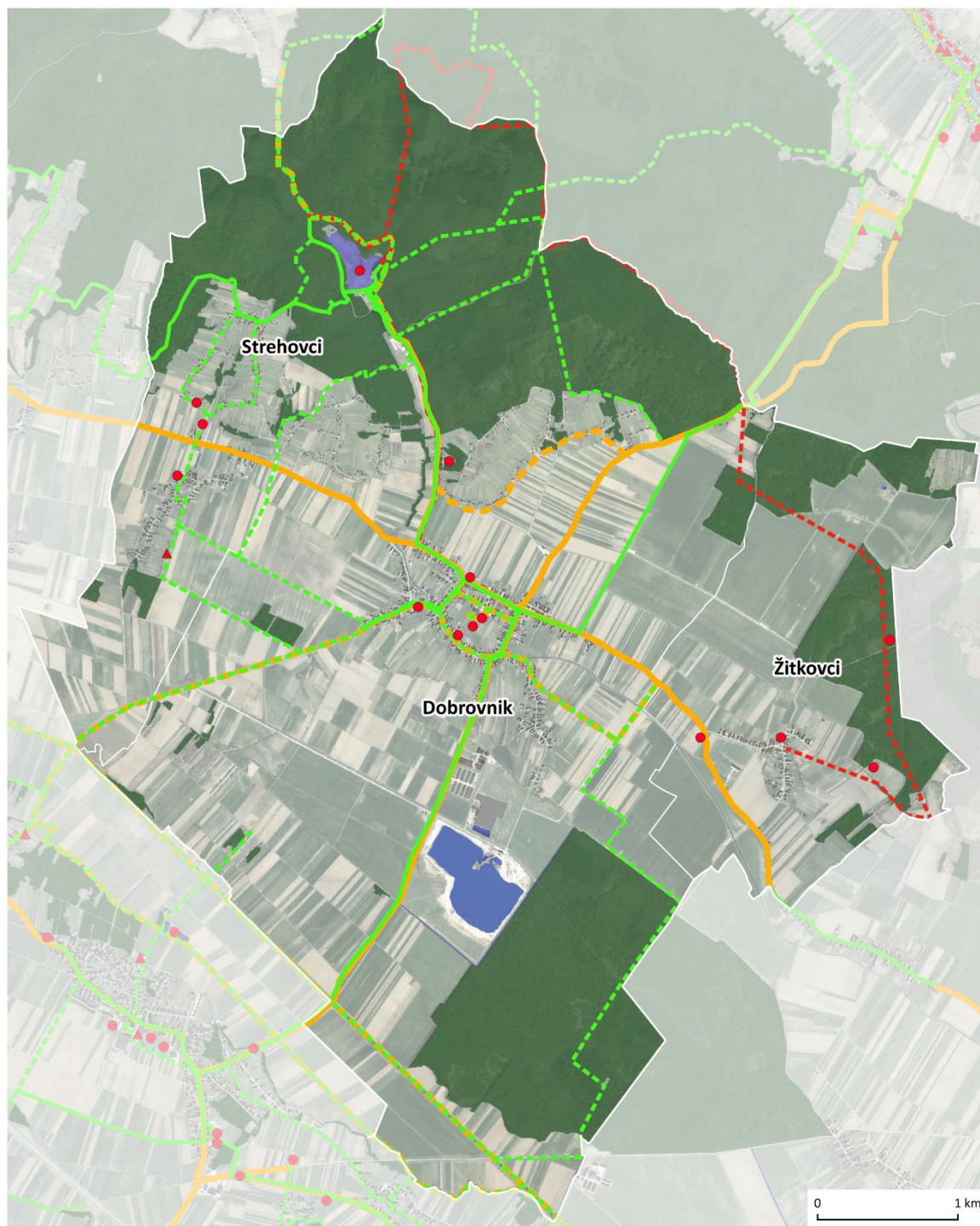
Zelene površine za prostorsko zgoščene oblike telesne dejavnosti v občini Dobrovnik

Legenda:

meja občine in naselij	Zelene površine za prostorsko zgoščene oblike telesne dejavnosti	pokopališče
300 m oddaljenost od zelenih površin	športno igrišče	drugo
900 m oddaljenost od zelenih površin	otroško igrišče	potencial za novo ureditev
gozdne površine	gramoznica	
vodne površine		

Kartografija: Rok Brišnik, UIRS, 2025.
Viri: GURS, 2024; MKGP, 2024; OSM, 2025; UIRS, 2025.

Slika 12: Karta radijev dostopnosti naselij od obstoječih javnih zelenih površin v občini Dobrovnik (pripravil Rok Brišnik, UIRS; podlaga: DOF, GURS).

Ven za zdravje 3 U

Zelene površine za daljinske oblike telesne dejavnosti v občini Dobrovnik

Legenda:

- meja občine in naselij
- gozdne površine
- vodne površine

- Obstoječe zelene površine za prostorsko zgoščene oblike telesne dejavnosti

- ▲ Potencialne zelene površine za prostorsko zgoščene oblike telesne dejavnosti

Zelene površine za daljinske oblike telesne dejavnosti

- obstoječa sprehajalna pot

- obstoječa kolesarska pot
- - - predvidena nova sprehajalna pot
- - - potencialna nova sprehajalna pot
- - - potencialna nova kolesarska pot

Kartografija: Rok Brišnik,
UIRS, 2025.
Viri: GURS, 2024; MKGP, 2024;
OSM, 2025; UIRS, 2025.

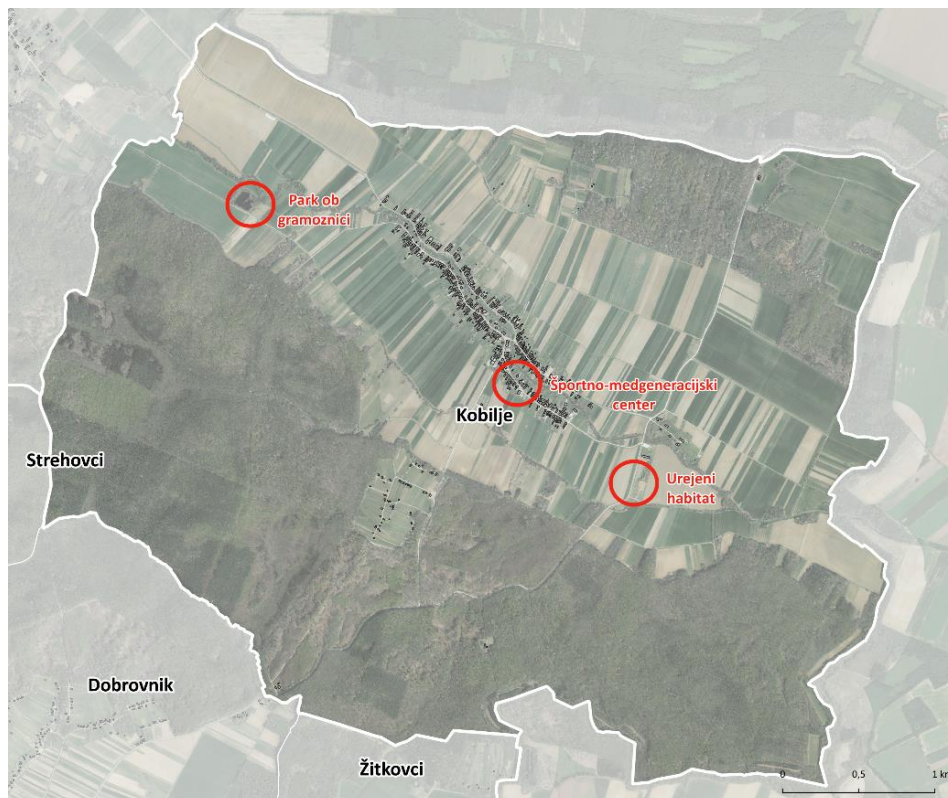
Slika 13: Karta zelenih površin za daljinske oblike telesne dejavnosti v občini Turnišče (pripravil Rok Brišnik, UIRS; podlaga: DOF, GURS).

3.3 Občina Kobilje

Občina Kobilje je za obravnavo v okviru Skupne svetovalnice 2 izbrala 3 območja:

1. Urejeni habitat
2. Športno-medgeneracijski center
3. Park ob gramoznici

Obraavnavana območja so bila skupaj s posvetovalno skupino občine Kobilje obiskana v okviru skupnega terenskega ogleda. Lega območij je prikazana na sliki 14.

Slika 14: S strani občine Kobilje izbrana območja za obravnavo v okviru Skupne svetovalnice 2 (pripravil Rok Brišnik, UIRS; podlaga: DOF, GURS).

Občina prepoznava potencial obravnavnih območij kot pomembnih rekreacijskih točk za naselje. Izzivi obravnavanih območij so različni. Pri urejanju rekreacijsko-parkovnega območja ob gramoznici je težava v oddaljenosti in varnosti poti iz naselja, zato se usmeritve povezujejo s tematiko izboljšanja dostopnosti in mobilnosti. Športno-medgeneracijski center je v jedru naselja, obravnava pa se v smislu morebitnih izboljšav obstoječe ureditve. Povezave do Kobiljskega potoka ter urejanje širše mreže poti je pomembno za razvoj kraja in izboljšanje možnosti za rekreacijo. Na področju prometa so bili v preteklosti že izvedeni koraki za izboljšanje pešpoti in kolesarskih povezav znotraj naselja. Občina dolgoročno načrtuje prostorske izboljšave, vključno z ureditvijo gramoznice, hkrati se sooča z izzivi pri pridobivanju sredstev na razpisih.

Urejeni habitat – renaturacija opuščene območja

Občina Kobilje je izvedla renaturacijo opuščene glinokopa, ki je bil delno zasut z odpadki in občasno zalit z vodo. Na površini 1.740 m² območja, katerega lastnik in vzdrževalec je občina, je bil ustvarjen naravovarstveno pomemben vodni habitat, življenjski prostor za dvoživke in vodne nevretenčarje.

Območje je tudi arheološko najdišče. Ključni ukrepi, ki so bili izvedeni v okviru urejanja, so vključevali čiščenje območja, obnovo brežin ter zasajanje visokodebelnih dreves – tudi starih sort sadnih dreves, npr. skorš, hruške in jabolane. Obstoječa lesnata vegetacija, zlasti mejica, je bila ohranjena kot naravna meja med vodnim ekosistemom in kmetijskimi zemljišči. Uporabljene so bile izključno avtohtone vrste, invazivne vrste pa se je odstranilo. Obrežna zarast ob potokih je bila v celoti ohranjena (ohranitev naravnih ekosistemov).

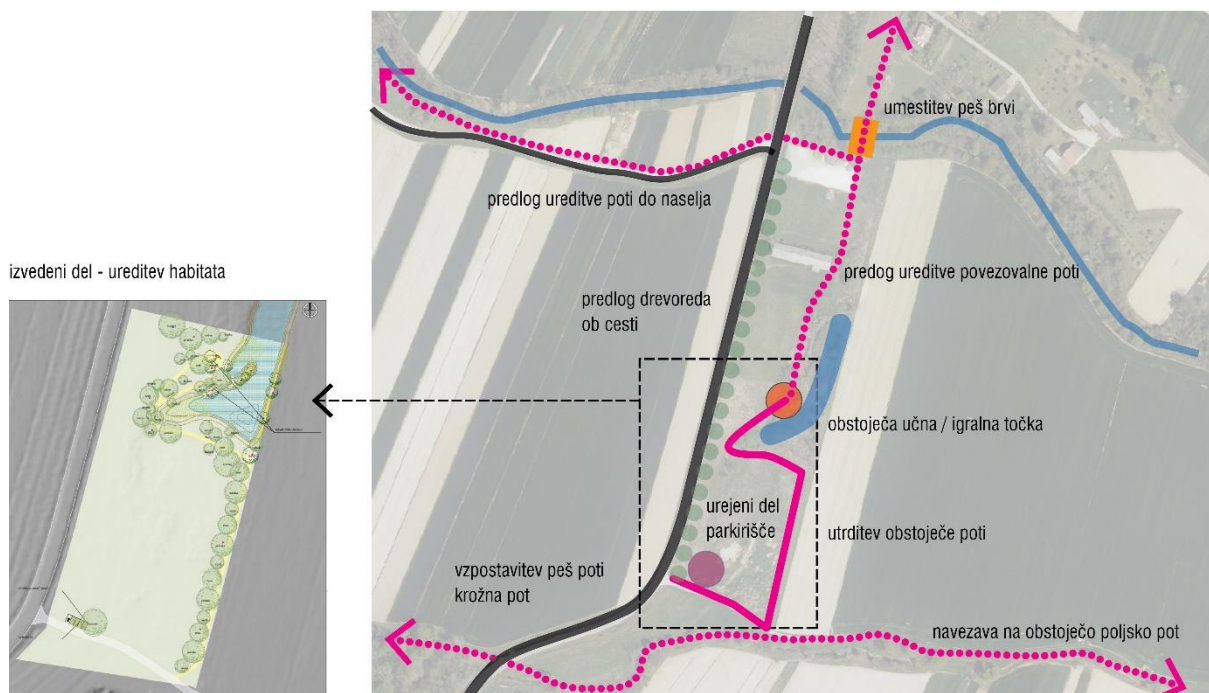
Območje je bilo zasnovano tudi kot učni prostor, umeščene so bile učne table, igrala ter druga oprema (smetnjaki). Novo urejena ozka pot od parkirišča do območja je narejena iz naravnih materialov, ob njej pa so zasajene medovite rastline in sadno drevje, v prihodnosti se pričakuje sodelovanje s čebelarji.

Renaturacija in sanacija območja je prispevala k povečanju biotske raznovrstnosti, ohranitvi naravne in kulturne dediščine, socialnem vključevanju prebivalcev ter povečanju turistične privlačnosti občine. Obenem je omogočila trajnostni razvoj okolja z inovativnimi partnerstvi za zaščito dediščine.

Smernice in priporočila za prenovu urejenega habitata:

- Pri prenovi habitata je treba ohranjati obstoječe ekosisteme in spremljati njihov razvoj, ohranjajo se lokalne rastlinske vrste ter habitati, invazivne vrste se z vzdrževanjem odstranjuje. Nove ureditve morajo biti usklajene z varstvom narave, tako da ne bodo povzročile prekomernih posegov v okolje.
- Območje ni neposredno povezano z naseljem z ustrežno potjo, mogoč dostop je le po cesti. Za izboljšanje dostopnosti s smeri naselja je smiselna ureditev pešpoti, prehoda za pešce in izgradnja brvi čez potok. V začetni fazi trasiranja poti naj se izvede participacijska delavnica za osveščanje prebivalcev. Vse nove poti naj bodo ustrezno označene s prometno signalizacijo, ki bo usmerjala uporabnike po varnih poteh, v širše omrežje poti naj se vključi tudi obstoječe poljske poti. Poleg tega se priporoča zasaditev drevoreda ob cesti kot zelene vizualne bariere.
- Pomembno je, da se preveri dostopnost vseh poti za osebe z invalidnostmi osebe. To vključuje odstranitev fizičnih ovir in zagotovitev ustreznih prilagoditev za enostaven in varen dostop do območja. Prav tako mora biti pot utrjena z ustreznim materialom, smiselna je zamenjava obstoječega lubja z enostavno makadamsko izvedbo poti (dostopnost z invalidskimi vozički). Ker na območju ni problematike odtekanja meteorne vode, je za poti smiselna tudi uporaba nepropustnega tlakovanja.
- Za povečanje možnosti za aktivno preživljanje prostega časa v naravi se priporoča ureditev prostora za trim ali podobne aktivnosti v bližini obstoječe ureditve.

predlog vzpostavitve boljše dostopnosti in s tem aktiviranje prostora obstoječe izvedene ureditve

Slika 15: Konceptualna shema dopolnitve ureditve urejenega habitata – smiselna je ureditev ustreznih povezovalnih poti do naselja, kar bi spodbudilo rabo območja obravnave (podlaga DOF, GURS; vir slike ureditve izvedenega dela: IZP Renaturacija opuščene glinokopa Kobilje v okviru operacije »Potep pri dobrih ljudeh«, ZEU d.o.o., 2023)

2 Športno-medgeneracijski center

Športno-medgeneracijski center (ŠMC) povezuje različne generacije skozi športne, kulturne in družabne dejavnosti. Znotraj objekta so na voljo prostori, kot so strelišče, slačilnice in servisni prostori. Zunanji del centra vključuje različne športne in rekreativne površine, kot so nogometno igrišče, kegljišče, otroško igrišče in travnik, ki se občasno uporablja za prireditve (tudi več kot 1000 obiskovalcev).

Območje je skozi vse leto v uporabi, saj so v njem organizirane različne vodene delavnice za občane (za vse starostne skupine), ki ponujajo tudi priložnosti za druženje.

Ob ureditvi ŠMC-ja je bil obstoječi objekt temeljito obnovljen, s prenovo se je zagotovilo varno in funkcionalno okolje za vse uporabnike. Poleg obstoječega nogometnega igrišča je bilo postavljeno novo kegljišče za kegljanje s kroglo na vrvici, igrišče za odbojko na mivki ter večnamenski prostor s kuhinjsko nišo, kar omogoča izvedbo različnih dejavnosti, kulturnih in športnih aktivnosti. Pomemben poudarek pri projektu je bil na povezovanju generacij, saj ŠMC omogoča izmenjavo znanj in izkušenj med mladimi in starejšimi občani. Tako se spodbuja zdrav in aktiven življenjski slog, zlasti med ranljivimi skupinami, kot so starejši občani in mlajši. Z ureditvijo prostora ŠMC se je ustvaril prostor povezovanja v lokalni skupnosti.

Slika 16: Konceptualna shema ureditve športno-medgeneracijskega centra (pripravila Jana Kozamernik, UIRS; podlaga: DOF, GURS).

Smernice in priporočila za prenovo športno-medgeneracijskega centra

- Območje ŠMC naj se uredi kot pomembno lokalno stičišče. V samem prostoru ob igrišču, objektu in športnih igriščih naj se umesti urbana oprema, ter uredi manjša info točka (klopi, informativne table, označbe). Dopolni naj se zasaditev dreves za namen senčenja v poletnem času, ter grmovnic.
- Območje je dobro dostopno, saj se navezuje na lokalno cesto. Problem naselja, ki ima ozke ceste, ter v katerem primanjkuje pločnikov ter kolesarskih poti (posebej nevaren je odsek državne ceste R3-724, ki vodi skozi naselje) lahko v tem delu pred ŠMC naslovimo z ureditvami za umirjanje prometa. Predlaga se ureditev z dvigom cestišča in spremembo tlakovanja, z namenom da se voznike opozori na območje zadrževanja večjega števila ljudi in s tem zagotovi varnost. Smiselno je tudi urejanje dodatne prometne signalizacije.
- Potencial kraja je njegova povezanost s potokom. Ureditev peš povezav do potoka in poti ob potoku kot osrednje pešpoti skozi naselje je smiselno tako z vidika prometne varnosti, povečanja kakovosti zunanjega prostora naselja ter oblikovanju omrežja – funkcionalne povezljivosti. V tem duhu naj se uredi tudi prečna povezava od ŠMC do Kobiljskega potoka.
- V naselju ni pločnikov in kolesarskih poti, zato je priporočljivo izgraditi varne in ustrezno označene povezave, kar bi pripomoglo k večji mobilnosti občanov. Kjer so pločniki že izvedeni, pa je potrebno zagotoviti poglobljene robnike za dostopanje oseb na invalidskih vozičkih.
- Ob ŠMC je smiselno razviti območje za druge oblike telesne aktivnosti na prostem, npr. prostor za družabne igre, elementa za spodbujanje igre, umestitev enostavnih telovadnih

(trim) orodij trim, itd. Priporočeno bi bilo vključiti tudi inkluzivno opremo (npr. na otroškem igrišču, fitnes točki, itd.) saj bo prostor tako zagotavljal dostop in uporabo tudi za prebivalce z invalidnostmi.

- Poti in stavbe v ŠMC morajo biti prilagojeni osebam z invalidnostmi, jim omogočati samostojen dostop in uporabo športnimi površin, slačilnic, stranišč, itd. in zagotavljati enakovredne informacije. Za gibalno ovirane osebe so ključne ustrezne širine prehodov, vrat, ustrezno načrtovane klančine, utrjenost terena, poglobljeni robniki. Klančine morajo biti zasnovane z ustreznim naklonom, opremljene z ograjo in zagotavljati urejeno drenažo, priporočilno pa je, da so pred vhodi v stavbe tudi pokrite. Posebno pozornost je treba nameniti tudi dostopnim sanitarijam, da so dovolj velike in ustrezno opremljene in javno dostopne tudi v času, ko se ne izvajajo vodene aktivnosti v okviru ŠMCja. Za slepe in slabovidne uporabnike je ključna dostopna pot brez nevarnih ovir, dobra osvetlitev, kontrastna oprema ter oznake z dovolj velikimi napismi

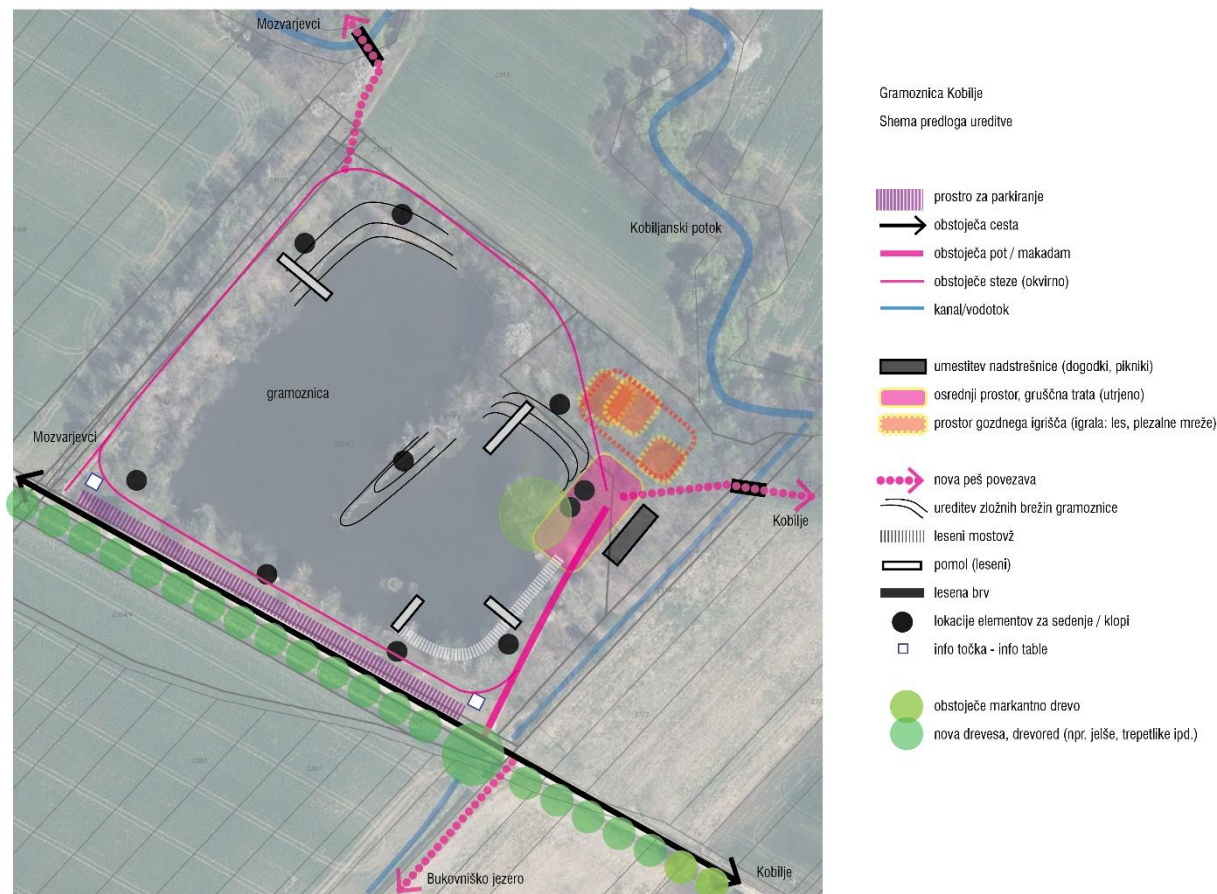
3 Park ob gramoznici

Območje zelenih površin ob gramoznici (zahodno od naselja Kobilje) je v občinskem prostorskem načrtu označeno kot območje ZD – druge zelene površine. Glede na dejavnosti, ki se v prostoru že odvijajo, ima območje velik razvojni potencial. Gre za opuščeno gramoznico v lasti države, ki jo trenutno ureja ter vzdržuje Društvo ribičev Kobilje. Zaradi želje po nadaljnjem razvoju območja si občina prizadeva za odkup zemljišča, kar bi omogočilo njegovo ureditev. V gramoznici se prebivalci sicer ne kopajo, saj je namenjena ribolovu, vendar je okolica vodne površine zelo privlačna za druženje, občasno se prirejajo pikniki.

Bodoča prostorska ureditev naj bi ohranila ambientalno privlačen prostor z odraslimi drevesi, njegovo javno rabo ter ustrezno nadgradila piknik prostor. Občina Kobilje želi s prenovo območja oz. ureditvijo rekreacijsko-parkovne površine gramoznice izboljšati kakovost tega območja in s tem dodano vrednost za prebivalce (in obiskovalce).

Smernice in priporočila za prenovo parka ob gramoznici:

- Za povezanost z naseljem naj se vzpostavijo dostopne poti do gramoznice iz zahodnega dela naselja, v navezavi na omrežje poti v naselju in njegovem zaledju.
- V osrednjem delu območja ob vodni površini (in obstoječim drevesom) se ohrani večja prosta površina, večnamenski osrednji prostor, ob njegov rob pa se umesti manjši leseni objekt – nadstrešnica kot točka za srečevanje, manjše prireditve in piknike. Na osrednji prostor se navezuje gozdno igrišče za otroke različnih starosti, pri zasnovi katerega se uredijo ustrezne varnostne podlage, igrala pa so iz naravnih materialov (les, vrvi ipd.).
- Okoli gramoznice se uredi sklenjeno obodno pot, ki vodi mimo različnih točk – počivališč, igrišča, območij za ribiče, pomola ipd. Na območju se umestijo info table.
- V ureditev brežin gramoznice se posega le na določenih delih in z uporabo sonaravnih rešitev (popleti ipd.). Del obale se uredi kot zložna obala, v delu se uredi mostovž ob brežini in pomol. Ohranja se obstoječi rt, ki ustvarja dva zaliva vodne površine. Smiselna je vzpostavitev dostopov do vode tako z vidika doživljanja prostora, kot izobraževanja. Za zasaditve se uporabijo avtohtone rastline.

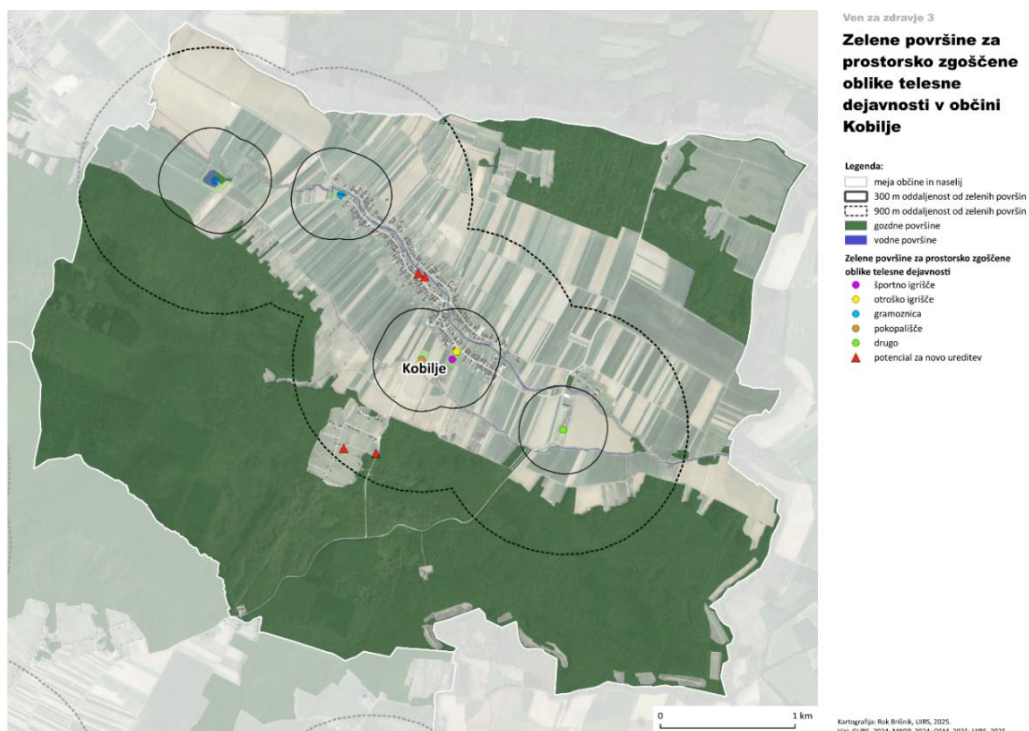
Slika 17: Konceptualna shema ureditve parka ob gramoznici (pripravila Jana Kozamernik, UIRS; podlaga: DOF, GURS).

4 Vidiki dostopnosti v občini Kobilje

Državna cesta, ki poteka skozi naselje, nima urejenega pločnika, kar predstavlja velik problem za lokalne prebivalce, zlasti glede varnosti pešcev. Občina si prizadeva za vzpostavitev urejene pešpoti ob tej cesti. Po cesti se vozi tudi težka kmetijska mehanizacija. Težave se pojavljajo z vzdrževanjem obstoječe cestne infrastrukture tudi zaradi neurejenega odvodnjavanja meteorne vode od stanovanjskih stavb (zastajanje vode na cesti). Cestno infrastrukturo bi bilo treba urediti v celoti (vključno s komunalno). Lokalna občinska cesta, ki poteka skozi J del naselja, nima pločnika in kolesarske steze in je manj prometna (lokalni promet, kmetijska mehanizacija). Kljub temu pa ostaja vprašanje prometne varnosti.

Kolesarska infrastruktura je le delno urejena. Evropska kolesarska pot EuroVelo 13, ki poteka ob nekdanji železni zavesi, v prostoru ni dejansko vzpostavljena kot funkcionalna kolesarska povezava, temveč zgolj kot tematska označba. Urejena kolesarska pot sicer poteka iz naselja mimo vinogradov na območju hriba Sv. Martina v smeri občine Dobrovnik, kjer je v teku izgradnja zadnjega manjkajočega odseka. Poskus občine, da bi vzpostavila kolesarsko povezavo do mejnega prehoda z Madžarsko po obstoječih kmetijskih poteh, ni bil uspešen zaradi odprtega vprašanja glede vzdrževanja poti ob hkratni vožnji težke kmetijske mehanizacije. Edina kolesarska povezava z Madžarsko tako ostaja državna cesta, ki nima urejene kolesarske steze.

Tudi infrastruktura za pešce v naselju ni zadostna. Skozi občino potekata Jakobova in Martinova pot, kot tematski trasi, ki sta v prostoru le označeni, nista pa fizično urejeni. V gozdnem prostoru ni sprehajalnih poti. Prebivalci pa se občasno sprehajajo po kmetijskih ali makadamskih poteh. Najpogostejša sprehajalna trasa prebivalcev poteka krožno po naselju – delno po državni cesti brez pločnika in delno po občinski cesti. Poskusi ureditve uporabe kmetijskih poti za sorabo oz. rekreativne namene niso bili uspešni. Velike težave v praksi so zaradi poškodovanja bankin zaradi vožnje velikih strojev. Ključni sistemski problem pri tem predstavlja dogovarjanje s Skladom kmetijskih zemljišč (v lasti hrvaškega zasebnega podjetja), kar otežuje urejanje prostora in vzpostavljanje javne infrastrukture na teh zemljiščih.

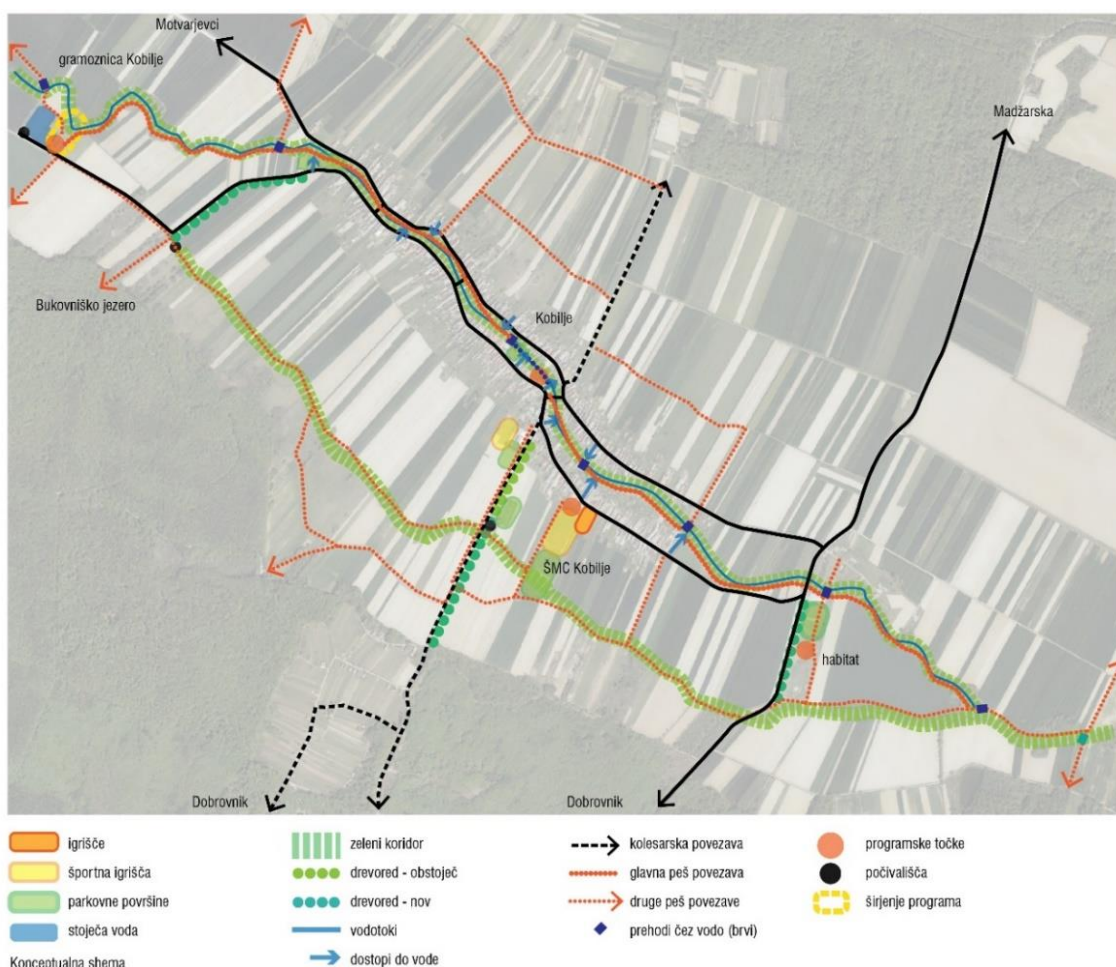
Slika 18: Karta radijev dostopnosti naselij od obstoječih javnih zelenih površin v občini Kobilje (pripravil Rok Brišnik, UIRS; podlaga: DOF, GURS)

Smernice in priporočila za izboljšanja dostopnosti območja občine Kobilje

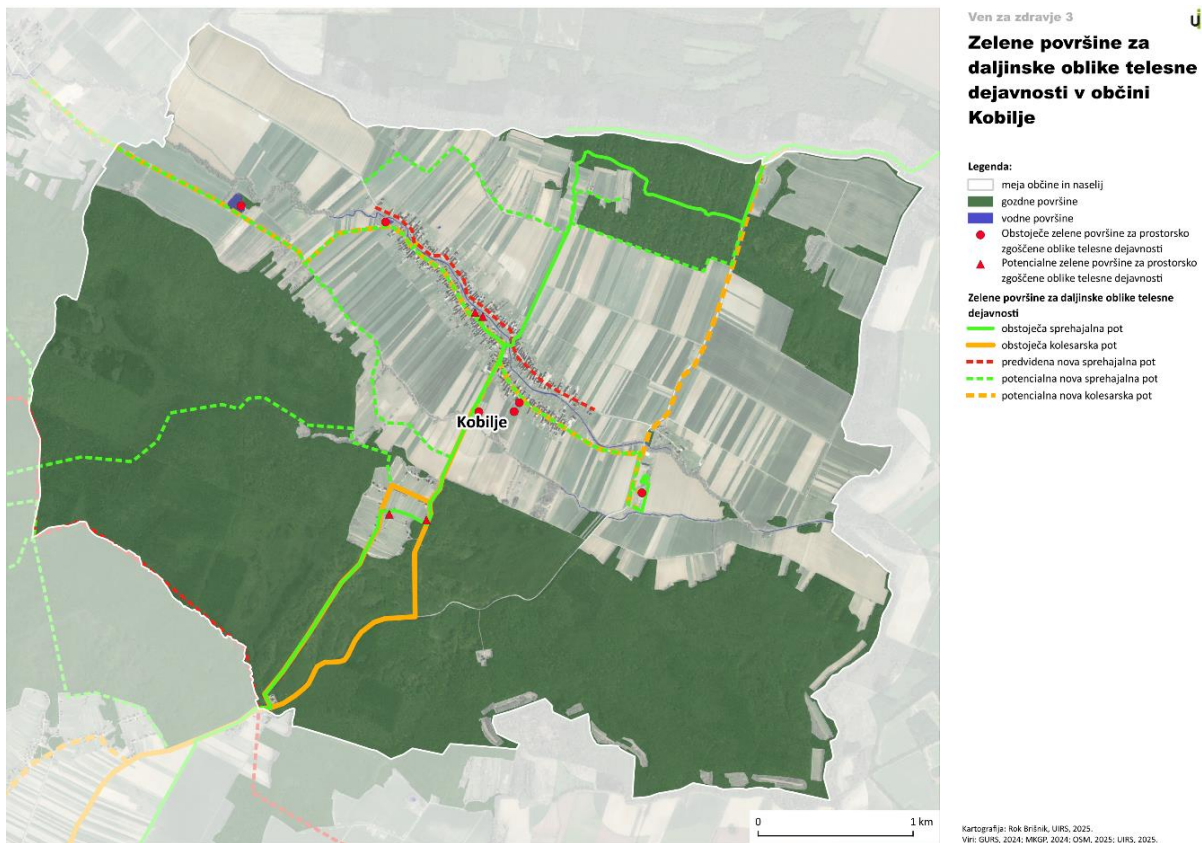
- Smiselno je zasnovati zeleni sistem in v njem omrežje poti. Sodelovanje s prebivalci, lastniki zemljišč, lokalnimi društvi in drugimi deležniki se lahko pripomore k večji sprejemljivosti in dolgoročni vzdržnosti rešitev ter pri njihovem upravljanju. Nujno je spodbujanje dogovorov z lastniki zemljišč za souporabo obstoječih kmetijskih poti in njihovo prilagoditev za rekreativne namene, brez onemogočanja obstoječe - osnovne funkcije posamezne poti.
- Strokovno se preuči možnosti ureditve pešpoti ob potoku ob upoštevanju lastništva zemljišč in varstvenih režimov (priobalni pas, vodno zemljišče). Tam, kjer ni mogoč potek poti ob brežini, naj se zagotovijo prehodi čez potok (brvi) in potek po drugem bregu oz. eventualno po nekoliko zamaknjeni trasi.
- Vzpostavijo naj se manjši peš mostički (brvi) za omogočanje prehodnosti in vzpostavitev logične mreže poti skozi naselje; preveriti obstoječe mostove in identificirati točke, kjer bi

nove brvi izboljšale dostopnost (vezano na nove pešpoti). Za izvedbo infrastrukturnih posegov v območju potoka je potrebno pripraviti projektno dokumentacijo ter pridobiti vsa potrebna soglasja (DRSV in ostalih pristojnih).

- Vzpostavijo naj se funkcionalne in varne povezave proti mejnemu prehodu z Madžarsko, Motvarjevcem, Bukovniškemu jezeru ter Turnišču z nadgradnjo obstoječe mreže poti, povezav in vzpostavitev novih odsekov z usmeritvijo po poljskih poteh z dogovori o sorabi.
- Svetujemo vključevanje obstoječih tematskih poti (npr. Jakobova in Martinova pot) v širšo lokalno mrežo poti z urejanjem manjkajočih odsekov ter ustrezno signalizacijo in infrastrukturo (počivališča, informativne table ipd.).
- Spodbuja se uporaba alternativnih načinov mobilnosti znotraj naselja (hoja, kolesarjenje), tudi z ureditvijo lokalne infrastrukture (npr. stojala za kolesa, opozorilna signalizacija za avtomobilski promet v bližini poti) in ozaveščanjem lokalne skupnosti.
- Pri aktivnem iskanju možnosti za financiranje (EU skladi, programi za razvoj podeželja, čezmejni projekti) za izvedbo infrastrukturnih izboljšav in celostnega razvoja rekreativne infrastrukture v občini se je smiselno povezati s sosednjimi občinami (morda tudi meddržavno).

Slika 19: Konceptualna shema ureditve daljinskih poti občine Kobilje (pripravila Jana Kozamernik, UIRS; podlaga: DOF, GURS).

Slika 20: Karta zelenih površin za daljinske oblike telesne dejavnosti v občini Kobilje (pripravil Rok Brišnik, UIRS; podlaga: DOF, GURS).